

Offentlig utfrågning om
Finanspolitiska rådets rapport 2017

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-88607-05-8
Riksdagstryckeriet, Stockholm, 2017

Förord

Den 16 maj 2017 höll finansutskottet en öppen utfrågning i riksdagen om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2017, med professor Harry Flam, Finanspolitiska rådets ordförande och finansminister Magdalena Andersson. I det följande redovisas en utskrift av de stenografiska uppteckningar som gjordes vid utfrågningen och de bilder som föredragshållarna visade under sina presentationer.

Stenografisk utskrift från den offentliga utfrågningen

Tisdagen den 16 maj, kl. 9.00–11.00

Inbjudna talare:

- Professor Harry Flam, Finanspolitiska rådets ordförande
- Finansminister Magdalena Andersson

Ordföranden: Klockan är slagen lite drygt 9.00. Alla är hjärtligt välkomna till finansutskottets öppna utfrågning med anledning av Finanspolitiska rådets rapport Penningpolitiken 2017. Den är en del av uppföljningen av den förda finanspolitiken men också en del av utskottets beredning av regeringens ekonomiska vårproposition som vi populärt kallar för vårbudgeten.

Dagens utfrågning kommer att gå till på så sätt att rådets ordförande Harry Flam inleder och presenterar rådets rapport. Därefter får finansministern möjlighet att kommentera, och sedan blir det tid för frågor från utskottets ledamöter och ersättare. Först går ordet till Harry Flam, som är välkommen hit.

Harry Flam, Finanspolitiska rådet: Vi är tacksamma för att få chansen att komma hit och presentera rapporten och också att få frågor från utskottets ledamöter och förhoppningsvis diskussion.

Årets rapport handlar egentligen om fyra olika saker. Jag ska presentera tre olika saker här på skärmen.

Den första avdelningen gäller finanspolitiken. Där konstaterar vi först att vi befinner oss i en högkonjunktur. Vi har varit i en högkonjunktur i ett två år, och vi ser framför oss ett par goda år till. Vi ser också att resursutnyttjandet blir alltmer ansträngt.

Vi har några siffror här som visar på hur läget ser ut. På översta raden ser ni vårpropositionen där regeringen tror årets tillväxt blir 2,9 procent. Vad KI och Riksbanken tror om läget är ungefär likadant, knappt 3 procent. Även nästa år, 2018, verkar bli ett bra ekonomiskt år.

Kanske lika intressant är siffrorna för bnp-gapet, ett mått på resursutnyttjandet i ekonomin. De positiva siffrorna visar att resursutnyttjandet ligger över vad som är långsiktigt hållbart. Vi har en högkonjunktur. Regeringen säger att gapet i år är 0,5 procent medan KI och Riksbanken har tydligt högre skattningar av resursutnyttjandet, bnp-gap på 1 procent och 1,3 procent.

I det här läget kan vi konstatera att det strukturella sparandet, det konjunkturjusterade sparandet, ligger tydligt under vad gällande överskottsmål kräver trots att ekonomin befinner sig i en högkonjunktur. Vi konstaterar att i detta läge från 2016 till 2017 väljer regeringen att fatta beslut om försvagningar av de offentliga finanserna med totalt 22 miljarder kronor.

Den här bilden visar hur det ser ut med hjälp av staplar. Om ni tittar på 2017 ser ni att både det strukturella och det faktiska finansiella sparandet beräknas ligga på 0,3 procent av bnp i år. Det kommer även nästa år att ligga under 1 procent, som ju är målet för sparandet över en konjunkturcykel.

Vi utvärderar finanspolitiken efter det strukturella sparandet, som ger ögonblicksbilden av var ekonomin befinner sig när det gäller sparandet. Men vi tittar också bakåt för att se hur överskottsmålet har uppfyllts.

Den här bilden visar vad som har varit för handen de senaste åren. Om ni tittar på kurvan 2016 ser ni att kurvan ligger på ett värde på minus 0,5. Det betyder att den åttaårsperiod som slutar 2005 har ett genomsnittligt finansiellt sparande på minus 0,5 procent. Det är alltså 1½ procent under överskottsmålet. Det är alltså perioden 2009–2016.

Går vi till vänster på kurvan ser vi att för varje åttaårsperiod bak till 2012 har det varit på samma sätt. Sparandet under en åttaårsperiod ligger under överskottsmålet. Går vi framåt den streckade linjen ser vi att det kommer att vara fallet till periodens slut 2020, för den period som vi har prognoser. Även där ligger sparandet under det gällande överskottsmålet, ska jag tillägga.

Vi menar att den bild som jag ger här av det strukturella sparandet och det finansiella sparandet inte är förenlig med det finanspolitiska ramverket.

Jag går över till arbetsmarknaden som är ett stort problem i svensk ekonomi, som vi väl känner till. Vi konstaterar först att Sverige har ett högre arbetskraftsdeltagande och en högre sysselsättningsgrad än alla andra EU-länder. Det ser vi på den här bilden.

Om ni tittar på den röda stapeln längst till höger ser ni att arbetskraftsdeltagandet ligger på över 80 procent, och sysselsättningsgraden ligger på ungefär 75–76 procent. Det är bäst i EU. Snittet ges av den gula stapeln. Det ska vi naturligtvis vara glada och tacksamma för.

Det stora problemet är att det finns betydande skillnader i sysselsättning och arbetslöshet mellan personer som är födda i Sverige och framför allt personer som är födda utanför Europa.

Den här bilden visar i siffror vad det är frågan om. Den svarta kurvan visar inrikes föddas sysselsättningsgrad. Det är alltså i procent av åldersgruppen 16–64 år. Där har vi en sysselsättningsgrad på 90 procent. Det är väldigt högt.

Tittar vi på utomeuropeiskt födda, den röda kurvan, ser vi att där ligger sysselsättningsgraden på knappt 70 procent. Det är 20 procentenheters skillnad mellan grupperna. Det är för dem som har gymnasial utbildning. Det ser sämre ut för dem som har högst grundskoleutbildning, förgymnasial utbildning.

Här har vi en bild på hur det ser ut med arbetslösheten. För infödda ligger arbetslösheten i dag väldigt lågt – den ligger någonstans mellan 3 och 4 procent, som ni ser av den svarta kurvan – medan människor födda utanför Europa har en arbetslöshet på ungefär 17 procent. Det är väldigt mycket högre. Skulle jag visat en bild på folk som har lägre utbildning, alltså grundskola eller lägre, skulle arbetslöshetssiffran legat på drygt 30 procent för den gruppen.

Vi menar att det är ett mycket stort problem. Det kanske är det största problemet i svensk ekonomi. Det är också ett problem som har många andra dimensioner. Det är ett socialt problem och ett politiskt problem. Vi menar att lösningen är att gå vidare på samma väg som hittills, det vill säga mer utbildning och mer av subventionerade anställningar.

Vi menar också att man måste pröva en tredje väg, ett tredje slag av åtgärder. Det är det som är aktuellt i debatten, nämligen enklare jobb för människor som har lägre kvalifikationer och utbildning. Det framförde vi redan i förra årets rapport, och vi upprepar det i årets rapport. Enkla jobb kräver naturligtvis löner efter det, det vill säga löner som ligger under dagens minimilöner.

När det gäller regeringens arbetslöshetsmål, som är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020, menar vi att det inte är möjligt att uppnå. Det beror bland annat på att vi räknar heltidsstuderande ungdomar som söker arbete som arbetslösa. Sedan är det naturligtvis den stora vågen av asylinvandrare de senaste åren där det kommer att ta lång tid innan de kommer ut på arbetsmarknaden som gör att jag tror att det i praktiken är omöjligt att nå målet.

Vi menar att ett bättre mål vore att sätta upp sysselsättningsmål för särskilt utsatta grupper – det gäller asylinvandrare, unga lågutbildade och långtidsarbetslösa – och inte ha ett mål som gäller för hela arbetsmarknaden och i arbetslöshetstermer.

Slutligen ska jag säga några ord om regeringens prognoser. Då menar jag inte bara den här regeringen utan alla regeringar och också regeringen som kom före. Vi har gjort en undersökning över en längre period för att kunna få statistiskt säkra mått på prognosfel och så vidare. Det är inte regeringen som gör prognoserna, utan det är tjänstemännen i Regeringskansliet.

Vi konstaterar först att regeringens prognoser för viktiga makrovariabler har varit mindre träffsäkra än Konjunkturinstitutets. Det finns en tendens till att överskatta tillväxten och offentligt sparande och att underskatta arbetslösheten.

Det ser vi på den här bilden. De gula kurvorna är regeringens prognoser tre år framåt – $t+1$, $t+2$ och $t+3$. Tittar vi på bnp-tillväxten ser vi att felet är större. Kurvan ligger över Konjunkturinstitutets svarta kurva.

När det gäller arbetslösheten, till höger, ser vi att regeringens prognoser är lägre än vad som faktiskt blir fallet och att gapet ökar över tid jämfört med Konjunkturinstitutet.

När det gäller sparandet, både det finansiella sparandet och det strukturella sparandet, ser vi att regeringen tenderar att överskatta sparandet på sikt. Jag kanske ska tillägga här att det inte gäller den nuvarande regeringen, som har underskattat sparandet särskilt förra året.

Här har vi en annan bild på potentiell bnp och bnp som visar det jag sa tidigare men i absoluta tal. I dag ligger bnp på ungefär 4 400 miljarder. Det vi ska titta på här är dels regeringens prognoser, dels KI:s prognoser år för år.

Om vi tittar på 2017 ser vi att staplarna är lite längre för regeringen i budgetpropositionen 2017. Det betyder att regeringen skattade tillväxten 2017 nå-

got högre än Konjunkturinstitutet. Går vi vidare till höger ser vi att det är genomgående på det sättet. Både faktisk och potentiell bnp överskattas relativt Konjunkturinstitutet, men vi såg också att båda tenderar att överskatta utfallet.

Det här är naturligtvis problematiskt. Vi vill ha så träffsäkra prognoser som möjligt för att kunna anpassa politiken till verkligheten. Det är också problematiskt på det sättet att när man överskattar potentiell bnp tenderar det strukturella sparandet att skattas som högre än vad det egentligen är. Vi utvärderar finanspolitiken efter det strukturella sparandet, så det är problematiskt.

Det påverkar även hur regeringen sätter utgiftstaken. Om det är så att man siktar på att ha utgifter som en viss andel av bnp, vilket regeringen tidigare har sagt att man skulle göra, kommer det verkliga utfallet att kanske bli något högre som andel av bnp än vad man menar att det ska vara.

Här ser vi att i den svarta kurvan är regeringens uppskattning av var budgettaket ligger i förhållande till bnp. Ni ser att den kurvan ligger under den gula kurvan som är i enlighet med KI:s uppskattning. KI har alltså en lägre uppskattning av bnp. Därför hamnar utgiftsandelen högre i förhållande till bnp. Det var vad jag hade att säga.

Ordföranden: Tack så mycket. Jag ger ordet till finansministern för kommentarer.

Finansminister Magdalena Andersson: Tack för möjligheten att komma hit och kommentera. Jag ska börja med en kommentar på det sista som Harry sa. Du sa att regeringen låg lägre i förhållande till KI i prognosen för bnp om tre fyra år. Både Harry och jag vet att vi inte har någon aning om hur bnp faktiskt utvecklas under de tre fyra åren. Det enda vi vet är att det inte kommer att bli vare sig som regeringen eller som KI säger. Däremot är det viktigt att ha fokus på att göra så bra prognoser som möjligt. Jag kommer att återkomma till det senare.

Jag tänkte göra en liten inledning och sedan kommentera några av de övergripande slutsatserna.

Det är flera aktörer som utvärderar regeringens politik. Det är bra att vi får höra synpunkter från många olika aktörer. Vi har EU, OECD och Internationella valutafonden. I Sverige har vi också ESV, IFAU, Konjunkturinstitutet, Riksrevisionen och Finanspolitiska rådet. Det är en uppsjö av uppföljningar av regeringens politik. Det är naturligtvis bra. Det är viktigt att ha en sådan extern uppföljning och bra att få olika input. Mot den bakgrunden välkomnar vi årets rapport från Finanspolitiska rådet.

Det kan också vara bra att påminna om vad en del andra aktörer säger om regeringens politik. Till exempel Internationella valutafonden, OECD och EU-kommissionen gör en helt annan bedömning av regeringens finanspolitik än vad Finanspolitiska rådet gör. IMF, OECD och EU-kommissionen menar att regeringen på ett väl avvägt sätt har hanterat inte minst de ökade kostnaderna för migrationen men också generellt sett. De gör en annan bedömning än den som Finanspolitiska rådet gör.

Jag tänkte kommentera synpunkterna och slutsatserna utifrån tre olika delar: finanspolitik, arbetsmarknad och prognosutvärderingen.

Om vi börjar med finanspolitiken gör Finanspolitiska rådet bedömningen att överskottsmålet inte uppnåddes 2006–2015 även om man tar hänsyn till finanskrisen och den lågkonjunktur som följde under finanskrisen. Där tycker jag själv att det är viktigt att modifiera den kritiken.

När det gäller de överskott man hade 2007 och 2008 använde man under själva finanskrisen den styrkan i ekonomin till att ge skjuts åt den ekonomiska utvecklingen. Det tycker jag var väl avvägt och föredömligt gjort.

Däremot är jag väldigt kritisk till utvecklingen 2013 och 2014. När konjunkturen vände uppåt valde man ändå att fortsätta att försämma statsfinanserna på ett sätt som gjorde att vi 2014 låg på ett reellt underskott på 1,5 procent men ett strukturellt underskott på nästan 1 procent av bnp. Det innebär att vi hade glidit rejält av banan i förhållande till överskottsmålet. Det var under slutet av förra mandatperioden som enligt min bedömning misstagen gjordes av den tidigare regeringen.

Vi tittar på vad som har hänt när det gäller förändring av det strukturella sparandet under den här perioden. Det strukturella sparandet är alltså när man har rensat bort konjunkturen från sparandet. Det är så här sparandet ser ut, och här har vi förändringarna mellan åren.

Det man ser på den här bilden är det strukturella sparandet. Titta särskilt på de senaste två åren. Det är inte bara det att konjunkturen ser bättre ut, utan också det konjunkturjusterade sparandet har förbättrats avsevärt. Det har förbättrats med 1,8 procent sammantaget under den här mandatperioden. Det är mer än det som Finanspolitiska rådet rekommenderade i början av mandatperioden. Deras bedömning var att det strukturella sparandet borde öka med ungefär 1/2 procent om året. Sedan har det ökat betydligt mer än så.

Det gör att under förra året uppnåddes 1 procent i strukturellt sparande. Min bedömning är att det gör att det ligger i linje med överskottsmålet, men jag tror att Harry nog tycker att det borde ligga ännu högre än så. Det beror naturligtvis på hur man tolkar det finanspolitiska ramverket, det vill säga hur lågt strukturellt sparande man menar att man bör ha i en lågkonjunktur. Det vi ser är en kraftig förstärkning av det strukturella sparandet, det som även tar hänsyn till att man räknar bort konjunkturreffekterna.

Om man tittar på sparandet över tid ser vi att i bedömningen har vi nu överskott i de offentliga finanserna under hela mandatperioden. Vi ser ett kraftigt stigande överskott under 2019 och 2020 i takt med att ekonomin växer. Som Finanspolitiska rådet påpekar ser vi dock en liten dipp 2017. Det beror i huvudsak på tillfälliga faktorer.

Tittar man på det migrationsjusterade sparandet 2017 är det inte 0,3 utan 0,7. Där ligger vi även strukturellt nära överskottsmålet och då är det migrationsjusterade sparandet beräknat ganska extremt. Då justerar du bara för kostnaderna för de som kom utöver det dubbla historiska genomsnittet. Om du tar det genomsnittliga antalet asylsökande och justerade för de kostnaderna skulle vi vara på 1 procents sparande också för 2017.

Det är i huvudsak tillfälliga faktorer. Det är en del investeringar som sker 2017. Sedan ser vi hur ekonomin blir något mer normal och utvecklas starkt de kommande åren. Vi ser också att det är väldigt stora marginaler till det nya överskottsmålet som kommer att införas 2019.

Min bedömning är att det mot den här bakgrunden inte hade varit väl avvägt att för innevarande år genomföra omfattande besparingar för att få upp det strukturella sparandet givet att det i huvudsak beror på tillfälliga faktorer. Det som regeringen kanske i huvudsak inte skulle ha genomfört var de 10 välfärds-miljarderna som var den stora permanenta satsningen i budgeten för 2017.

Min bedömning är att det var en väl avvägd politik givet de ökande kraven på kommunerna i takt med att befolkningen växer väldigt kraftigt och det ansvar de har inte minst för att ta hand om nyanlända barn i våra förskolor och skolor. Det var en väl avvägd politik givet det ekonomiska läget och hur vi ser att det växer framöver men också mot bakgrund av det statsfinansiella läget i Sverige.

Något som jag hade tyckt varit intressant här från Finanspolitiska rådet hade varit om man hade kunnat ha lite mer diskussion om vad som är en väl avvägd policymix. Det är ett väldigt fokus på att vi bör öka det finansiella sparandet men inte en diskussion om vad det i så fall skulle innebära för Riksbankens räntepolitik och vilka risker det i så fall skulle kunna skapa i ekonomin.

Diskussionen om policymix är lite svår för mig att ta eftersom det kan låta som att jag lägger mig i Riksbankens politik, och då sitter Ulf Kristersson där och skulle tycka att det eventuellt skulle föranleda en KU-anmälan. Jag får hålla tungan rätt i mun. Men jag tänker själv att det hade varit intressant om Finanspolitiska rådet hade kunnat ha en sådan policymixdiskussion.

Om vi tittar på arbetsmarknaden påpekar Finanspolitiska rådet helt korrekt, och här delar jag helt synen på problembilden, att vi har en väldigt hög sysselsättningsgrad i Sverige. Vi har låg arbetslöshet för människor som är födda i Sverige. Vi har också låg arbetslöshet för människor som har gymnasieutbildning eller mer. Men vi har ett problem för människor att komma in när det gäller framför allt människor födda utanför Europa eller utanför Sverige och med kort utbildning.

Det är också därför regeringen jobbar hårt med frågan. Det handlar om ett kunskapslyft som fullt utbyggt kommer att innebära 70 000 utbildningsplatser. Det handlar bland annat om möjligheten att läsa in en gymnasieutbildning teoretiskt. Vi bygger också ut yrkesvuxplatserna ganska omfattande. Vi bygger ut folkhögskolorna och också den högre utbildningen.

Det är också viktigt att det ska vara billigt för arbetsgivare att anställa människor som står långt från arbetsmarknaden. Om de inte har den produktivitet som den svenska lönenivån implicerar behöver man göra det billigare för arbetsgivare att anställa de personerna. Där har vi ett antal subventioner som gör detta.

Det finns en kritik från arbetsgivare att de är krångliga att använda. Det är precis därför vi nu ser över de subventionerna för att göra det enklare och

kanske också mer attraktivt för arbetsgivare att använda de olika formerna av subventioner.

Här har vi också infört extratjänster i välfärden som är ett sätt att helt kostnadsfritt för kommuner och landsting kunna anställa människor som står långt från arbetsmarknaden och då kunna dela upp de arbetsuppgifter som till exempel en undersköterska har. De delar av hennes eller hans arbetsuppgifter som kräver en utbildning behöver naturligtvis undersköterskan utföra. Däremot de enklare arbetsuppgifterna bör en person som kanske står längre från arbetsmarknaden och inte har den utbildningen kunna utföra.

Jag tänker till exempel på hemtjänsten. När man kommer till en äldre ska ordinarie hemtjänstpersonal, ofta en utbildad undersköterska, kunna komma. Men man ska kunna ha med sig en person som inte har bott särskilt länge i Sverige. Då kan man dela upp arbetsuppgifterna så att den som inte är utbildad kanske kan sköta städningen och gå och handla medan den som är utbildad kan hjälpa till med dusch, medicin men kanske också ha tid att sitta ned vid köksbordet, dricka kaffe och ha ett samtal. Det är bättre för den äldre som får bättre service. Det underlättar arbetet för den ordinarie personalen. Men det ger också en fot in på arbetsmarknaden för en person som kanske är ny i Sverige.

Det är så extratjänsterna ska fungera. Vi ser nu hur de ökar i antal. Jag hoppas att kommuner och landsting kommer att i än större utsträckning använda den möjligheten.

Därutöver har vi snabbspåren som är en fantastisk möjlighet för människor som kommer hit med yrkeserfarenhet att komma in på arbetsmarknaden. De behöver bli fler. Moderna beredskapsjobb i statliga myndigheter är också ett sätt att försöka skapa enklare arbetsuppgifter och vägar in på arbetsmarknaden. Validering behöver förbättras, och sfi byggas ut. Vi har också gjort en reform av etableringsersättningen.

Vi har avskaffat vårdnadsbidraget, som var ett sätt att låsa in framför allt kvinnor utanför arbetsmarknaden. Vi förändrar också föräldraförsäkringen på ett sådant sätt att det snabbare gör att framför allt nyanlända kvinnor ska komma ut på arbetsmarknaden.

När det gäller lönenivåer är det, som Finanspolitiska rådet tar upp i sin rapport, inte på det sättet i Sverige att det är riksdagen som sätter löner. Och jag tycker inte att det bör vara på det sättet heller. Det är en fråga för parterna. LO har kommit med en förhandlingsinvt till Svenskt Näringsliv, just för att diskutera hur man snabbare ska kunna få in inte minst nyanlända på arbetsmarknaden. Hittills har Svenskt Näringsliv inte svarat på den inviten. Det vore väldigt bra om man kunde börja förhandla om de frågorna, för att underlätta för människor att komma in. Jag hoppas att den typen av förhandlingar snart kan komma till stånd.

Rådet tar också upp målformuleringen för regeringens arbetslöshetsmål och menar att vi borde fokusera tydligare på just de grupper som står lite längre bort från arbetsmarknaden. Om regeringen ska nå sitt arbetslöshetsmål kommer vi att behöva fokusera på människor som har låg utbildning, unga som har

svårt att komma in eller nyanlända – samma grupper som rådet lyfte fram. De grupperna behöver tydligt fokus för att vi ska nå målet – så jag är inte säker på att en omformulering av målet skulle styra politiken i en annan riktning än nuvarande målformulering gör. Jag tror inte att det skulle spela särskilt stor roll i sak för politikens utformning att ändra målformulering.

Det är också viktigt att påminna om det som Harry säger, att det finns saker som är problematiska men också en del som går åt rätt håll. Ni ser nu en bild på två diagram, och diagrammet till vänster handlar om arbetskraftsdeltagande. Här händer något väldigt intressant. Den mörkblå linjen är arbetskraftsdeltagande för inrikes födda personer, och den grå linjen är arbetskraftsdeltagande för utrikes födda personer. Vi kan se att arbetskraftsdeltagandet för utrikes födda har ökat kraftigt. Nu står alltså en betydligt större andel av utrikes födda till arbetsmarknadens förfogande än tidigare. Det är oerhört positivt. Men det gör också att arbetslöshetssiffrorna ser högre ut än de annars hade varit. Men vi vill inte trycka ned arbetslöshet genom att människor inte ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Det här är ändå någonting positivt.

Den andra bilden visar sysselsättningsgraden på lite olika sätt. Den grå översta linjen visar sysselsättningsgrad för inrikes födda män. Nästa linje visar att inrikes födda kvinnor har en väldigt hög sysselsättningsgrad. Sedan ser vi den ljusblå linjen som visar utrikes födda män, som har lägre sysselsättningsgrad än inrikes födda. Och sedan ser vi den gröna linjen som visar sysselsättningsgrad för utrikes födda kvinnor. Där är det en ganska tydlig kurva uppåt. Det är väldigt positivt och en utveckling som vi verkligen behöver hålla i. Det är viktigt för jämställdheten i Sverige att både män och kvinnor jobbar. Då behöver sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor verkligen stiga. Här ser vi att det har hänt en hel del. Det är oerhört positivt.

Det är också viktigt att bära med sig att vid en jämförelse med resten av EU ligger sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor i Sverige ungefär i linje med sysselsättningsgraden för kvinnor i EU som helhet. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för kvinnor i hela EU ligger alltså på ungefär samma nivå som sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor i Sverige. Det är ingenting som vi ska vara nöjda med på något sätt. Men det är viktigt att ha med perspektiven när man tittar på det här. Det viktigaste att ha med från den här bilden är att sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor stiger. Vi ska fortsätta jobba så att den kurvan fortsätter uppåt.

När det gäller prognosutvärderingen tog Harry upp bnp-gapen. Det är viktigt och bra att Finanspolitiska rådet tittar på det. Jag vill bara påminna om att den här regeringens bnp-gap ser väsentligt annorlunda ut än den förra regeringens. På bilden som nu visas kan man se skillnaden på hur regeringen ser på bnp-gapet jämfört med Riksbanken, som är de grå staplarna, och Konjunkturinstitutet, som är de mörkblå staplarna.

Vi kan se att för såväl 2015 som 2016 och 2017 har regeringen en något annorlunda bedömning av bnp-gapen. Men det är inte i närheten av hur det såg 2013 och 2014. Den extrema bedömning som dåvarande regering gjorde av bnp-gapen kanske var en av anledningarna till att man använde mer pengar än

vad som fanns i de två budgetarna. Det kan vara en viktig orsak till att vi 2014 halkade så långt från banan vad gäller överskottsmålet.

Jag ska säga någonting om framskrivningsmetod och kommer att ta både den nuvarande och den tidigare regeringen lite i försvar. När regeringen gör prognoser bygger det som vi lägger på riksdagens bord på oförändrad politik. Vi gör alltså en prognos i budgeten utifrån de förslag som vi lägger fram i den budgeten och ingenting annat. Det har varit praxis under en längre tid. När vi lägger fram budgeten utgår vi från de förslag som ligger i den budgeten. I prognosen lägger vi inte in förslag som framtida regeringar kan tänkas lägga fram och som riksdagen eventuellt kommer att fatta beslut om i framtiden. Man har alltså bara med den politik som ligger i budgeten för det år som budgeten avser.

Det innebär att prognosen för det finansiella men också det strukturella sparandet bara är väntevärdesriktig för det första året. Med den här metoden ska prognosen för det finansiella eller det strukturella sparandet för åren därefter inte vara väntevärdesriktig. Regeringar och riksdagar kommer nämligen att fatta nya beslut om reformer de kommande åren. Det beskrivs tydligt i regeringens budget att man gör på det sättet.

Det har blivit en viss förvirring i debatten när det gäller det här. Riksrevisionen har också hjälpt till med den förvirringen, när de har sagt att det fattas 50 miljarder framöver som kommunerna skulle behöva. Men det beror ju på att regeringen inte har fantiserat ihop att framtida riksdagar kommer att fatta beslut om de pengarna, precis enligt gällande praxis. Det finns däremot ett stort överskott för de kommande åren, som man kan välja att lägga till kommuner och landsting eller någonting annat. Det fattas inte några pengar. Men man har inte lagt in det i prognosen, eftersom man inte vill föregripa vilka beslut framtida riksdagar eller regeringar kommer att fatta.

Regeringen gör inte en bedömning av hur den tror att man kommer att fatta beslut framöver, utan propositionerna är ett underlag för riksdagens beslut. Och riksdagen har – i alla fall enligt min bedömning – hittills velat veta vad konsekvenserna blir av de beslut som fattas nu, snarare än vilka beslut regeringen tror att framtida riksdagar eventuellt kommer att fatta.

Tidigare fanns det lite alternativ när man gjorde alternativa framskrivningar. Regeringen gissade så att säga vilka beslut som kunde fattas i framtiden. Det kan vara värt att påminna om att dåvarande Finanspolitiska rådet kritiserade det 2008.

När det gäller prognosen för det år som är väntevärdesriktig, nämligen prognosen för det kommande budgetåret, det år som budgetpropositionen avser, kan det vara värt att understryka att det offentliga finansiella sparandet inte har överskattats sedan den här regeringen tillträdde – precis som Harry sa. Man har tvärtom underskattat det.

Vi kan titta på bilden, på budgetpropositionerna för 2011, 2012, 2013 och 2014. Där kan vi se att regeringen var lite för optimistisk om det offentliga finansiella sparandet för det kommande budgetåret, framför allt 2012 och

2013. Men under de senaste två åren och även hittills under innevarande budgetår har regeringen ganska kraftigt underskattat styrkan i de offentliga finanserna. Om jag ska få kritik för någonting vad gäller prognosförmågan på Finansdepartementet just nu är det alltså att vi underskattar styrkan i de offentliga finanserna. Vi är något för försiktiga i våra prognoser just nu. Det skulle vara relevant kritik.

Ordföranden: Vi tackar för två intressanta föredragningar och går över till den del av utfrågningen som handlar om just frågor från ledamöterna. Vi tar ett par frågeställare åt gången, och vi får ordet enligt partiernas storleksordning. Jag tänkte därmed själv börja med att ställa några frågor, till i första hand Harry Flam.

Jag undrar hur det kommer sig att ni gör en annorlunda bedömning av den förda finanspolitiken än exempelvis OECD, EU-kommissionen och IMF, som lyftes fram av finansministern. Samtliga de institutionerna har gett den svenska politiken goda betyg, inte bara för att vi har ett av de starkaste sparandena i EU och en skuld som minskar. Det sker också i ett läge när vi har negativa räntor, ganska extrema penningpolitiska åtgärder, ett svagt kostnadstryck och modesta löneavtal. Innebär inte det, sammantaget, att vi stabiliseringspolitiskt har ganska väl avvägd politik i Sverige?

Min andra fråga gäller prognoserna. Finansministern hade väldigt många förklaringar och synpunkter om dessa. Jag vill gärna höra Harry Flams synpunkter på det finansministern sa om prognoserna.

Slutligen, 2016 var det år då sparandet var i linje med överskottsmålet. Det var det år på ett decennium som man nådde upp till det. Det strukturella sparandet har stärkts med nästan 2 procentenheter på två år. Det är mycket mer än Finanspolitiska rådet själv tyckte var en lämplig takt, i sin rapport för 2015. Det är nästan dubbelt så snabb återhämtning som rådet då rekommenderade. Varför gör ni en annan bedömning nu än ni gjorde då, om storleksordningen för vad man behöver hämta hem?

Ulf KristerSSon (M): Min fråga till Harry Flam kretsar framför allt kring den andra delen av analysen. Ni gör som de flesta ekonomer bedömningen att en stor tillgång för svensk arbetsmarknad är högt arbetskraftsdeltagande och hög sysselsättningsgrad generellt sett. Ni menar att det är själva förutsättningen för att på lång sikt ha låg arbetslöshet.

Det finns väl känd potential som vi inte tar vara på fullt ut. Hade vi varit bäst bland jämförbara länder skulle det alltså finnas potential för äldre och för yngre att komma in snabbare och för kvinnor att arbeta mer även i Sverige. Men framför allt pekar du på det som är det uppenbara och största bekymret, att det är stor skillnad mellan inrikes födda och utrikes födda, ännu mer så ju längre ned man går i utbildningsnivåerna.

Det traditionella svaret på detta är att lönebildningen och avtalen är en fråga för parterna. Det är ett traditionellt svar på goda grunder, det vill säga det har

i många stycken ofta fungerat på ett bra sätt. Samtidigt är det just nu uppenbart att den takt med vilken parterna skulle kunna lösa de problemen knappast svarar mot den hastighet som behövs för att göra någonting åt det. Din egen företrädare Lars Calmfors, har resonerat om olika vägar för att nå fram till anställningsformer, avtal eller politik som skulle kunna påskynda det här. Det har resonerats om det också i andra skrifter.

Min enkla fråga, som är svår att svara på, är: Om inte parterna snabbt når fram till lösningar, givet vad som händer om man lever utanför den vanliga arbetsmarknaden i flera år – institutionen för socialt arbete i Göteborg hade analyser om detta i Dagens Nyheter nyligen – vad bör regeringen i så fall göra i stället?

Harry Flam, Finanspolitiska rådet: Fredriks första fråga gällde varför internationella organisationer bedömer finanspolitiken i Sverige som välavvägd medan vi inte gör det.

Utifrån sett är Sverige i en avundsvärd position när det gäller ekonomin. Vi har väldigt starka offentliga finanser, och vi har generellt sett ett bra läge på arbetsmarknaden och verkar vara förskonade från många av de problem som finns i andra delar av Europa. Men enligt ramverksskrivelsen från regeringen 2010 ska vi bedöma finanspolitiken med hänsyn till både stabiliseringspolitiska överväganden och det finanspolitiska ramverket. Jag gissar att de internationella organisationerna inte har tagit särskilt stor hänsyn till det ramverket. Det är sannolikt orsaken till att vi gör en annan bedömning än de gör. Vi kommer säkert tillbaka till det senare.

Nu kommer jag in på Fredriks andra fråga. Det är sant att det strukturella sparandet har förbättrats kraftigt, med nästan 2 procentenheter, från 2014 till nu. Men jag vill påstå att det till största delen beror på faktorer som regeringen inte har beslutat om, utan det beror till stor del på automatik och på att konjunkturen helt enkelt har utvecklats mycket starkare än rådet trodde i 2015 års rapport.

Det vi framför allt skjuter in oss på är att regeringen har fattat diskretionära beslut om försvagning av budgeten med 22 miljarder totalt i år. Det menar vi är uppseendeväckande. Man ska också ha klart för sig att när budgetpropositionen lades, i september förra året, visste inte regeringen att det strukturella sparandet skulle förbättras så kraftigt som det gjorde under 2016. Då var prognosen att det strukturella sparandet skulle vara 0,2 procent och inte 1 procent. Trots det fattade man beslut om en försvagning av budgeten med 16 miljarder.

Jag tycker att både regeringen och vi ska bedömas på den information som fanns för handen, vid tillfället. Finanspolitiska rådet underskattade i 2015 års rapport styrkan i konjunkturuppgången. Vi sa att det vore oklokt att försöka ta igen det stora gap i strukturellt sparande som fanns 2014 på en gång. Vi förespråkade att man skulle låta den automatiska förbättringen verka, med ungefär ½ procent per år. Det skulle innebära att man under mandatperioden, alltså fram till och med 2018, skulle nå målnivån för strukturellt sparande.

Det föreföll riktigt då. Och jag skulle tro att rådet fortfarande, på det underlag vi hade då, skulle göra samma bedömning. Men sedan har konjunkturen utvecklats mycket starkare, plus att andra saker har hänt som stör beräkningarna – framför allt asylinvandringen 2015.

När det gäller Ulf's fråga om det ska skötas av parterna eller inte hänvisar vi, både förra året och i år, till att parterna bör lösa det här. Vi har ingen uppfattning om vad man ska göra om ingen lösning kommer till stånd. Det är möjligt att vi kan ha en synpunkt på det nästa år, om det inte händer någonting i förhandlingarna mellan Svenskt Näringsliv och LO.

Dennis Dioukarev (SD): Tack för bra dragning! Det finns många intressanta slutsatser i rapporten. Men jag fokuserar på samma ämne som föregående frågeställare. I förra årets rapport uttrycktes tvivel kring målet om att EU:s lägsta arbetslöshet skulle nås till 2020. De tvivlen finns inte kvar i årets upplaga, utan rådet konstaterar att det är orealistiskt. Färsk siffror visar dessutom att antalet arbetslösa stiger för första gången på länge, vilket är ovanligt i en högkonjunktur. Men det är ändå en naturlig utveckling av förd invandringspolitik. Man bör dock ägna en tanke åt vad som kan hända i en lågkonjunktur om arbetslösheten inte minskar nu.

Rapporten pekar också på problematiken med tudelningen på arbetsmarknaden mellan inrikes födda och utomeuropeiskt födda. Det vore intressant att höra vilka konsekvenser ni tror att det kan få för den absoluta och relativa fattigdomen i landet, givet att utvecklingen inte bryts. Vad skulle det betyda för framtiden? Kan det rent av vara på det sättet att grunden för en ny socioekonomisk underklass läggs nu?

Janine Alm Ericson (MP): Tack för intressanta dragningar! Jag har en fråga angående förslaget om lägre ränteavdrag. Det är ingen hemlighet att vi i Miljöpartiet har haft det på förslag ganska länge, också med de argument som Finanspolitiska rådet för fram här vad gäller stabilitet och att minska hushållens skuldsättning. Det är fler partier som tycker det.

Vi pratar ofta om hur det ska hanteras på lång sikt, hur det ska hanteras och om en utfasning i olika steg. Jag undrar om Finanspolitiska rådet har tittat på vilken nivå som skulle kunna vara lämplig i ett kortare perspektiv, för att kunna göra någonting i närtid?

Harry Flam, Finanspolitiska rådet: När det gäller den första frågan är det redan ett stort problem att så många står utanför arbetsmarknaden och har svårt att komma in. Och det kommer väl kanske att bli ännu värre. Vi har inte utvecklat några resonemang om sociala och andra aspekter på det här. Men det är klart att risken finns. Och det får naturligtvis konsekvenser för inkomstfördelningen. Vi har inga siffror på det än.

Vi har en ökad ekonomisk ojämlikhet. Det har vi konstaterat i rapporten. Men till vilken grad det beror på invandringen vet vi inte i dag.

Janine Alm Ericson! Vi hade i förra årets rapport en beräkning av fördelningseffekterna av att trappa ned ränteavdragen med 30 procent. Vi hade också en beräkning av effekterna av att höja fastighetsavgiften med 30 procent.

Slutsatsen av det är väl att effekterna, räknat på disponibel inkomst, är förvånansvärt små. I genomsnitt rör det sig faktiskt om mindre än 1 procent, över alla inkomsttagare. Det är klart att det slår olika beroende på hur stor inkomst man har och hur stora lån man har. Men om jag minns rätt var det värsta utfallet att man skulle få en sådan försämring att ytterligare 7 procent av disponibel inkomst skulle gå till räntekostnader. Men i allmänhet låg det väsentligt lägre.

Vi har inte uttalat oss om hur stor avtrappning som är lämplig och i vilken takt det ska ske. Det avstår jag alltså från att svara på.

Emil Källström (C): Herr ordförande! Jag har först en kommentar till finansministern. När tillfälle ges och frågor ställs om åtstramningar brukar finansministern svara något i stil med att hon inte vill säga upp lärare. Det hade varit ett högst rimligt svar att ge om bulken av statsbudgeten hade varit satsningar på lärare och deras löner. Nu är det inte riktigt på det sättet. Det finns gott om andra åtgärder att ta till, om man skulle önska strama åt den ekonomiska politiken på ett klokt sätt. Det exemplifieras kanske inte minst av bostadssubventioner, som är onödigt expansiva och dessutom kastar bensin på en redan förhållandevis varm eld.

Jag har också en fråga till Finanspolitiska rådet och Harry Flam. Vi är många som talar om risken för att den svenska ekonomin ska bli tudelad – eller att vi redan är där – inte minst med bäring på arbetsmarknad och bostadsmarknad. Jag känner mig själv lite tudelad när jag ska analysera det ekonomiska läget.

Å ena sidan finns det en rad orosmoln. Jag tänker på denna riksdags samlade passivitet när det gäller bristen på reformer för arbetsmarknaden och bostadsmarknaden och större rörlighet på dem båda. Samtidigt har vi haft ett antal goda år men har inte, precis som rådet nämner, byggt upp de skyddsvallar som vi kanske skulle behöva. Den som beskådar vår ekonomi som en grekisk tragedi kan redan nu säga vad som kommer att ske: Bristen på åtgärder på bostadsmarknaden innebär ett prisras. Det får följdverkningar i den bredare ekonomin, och då har vi tyvärr inte vidtagit de åtgärder som rustar Sverige starkt när det gäller arbetsmarknad och bostadsmarknad. Samtidigt har vi misslyckats med att bygga upp de skyddsvallar som skulle behövas. Det vore självklart ett mycket olyckligt läge.

Å andra sidan är den svenska ekonomin, som många har konstaterat här tidigare, förhållandevis stark. Jämfört med många andra länder i vår omvärld är våra problem på en helt annan nivå. De är primärt i form av orosmoln vid horisonten. De är inte här och nu. Hur väger man dessa två bilder mot varandra?

Och jag har tidigare frågat: Hur orolig bör man egentligen vara för läget och framtiden vad gäller den svenska ekonomin?

Ulla Andersson (V): Mina frågor kommer främst att röra arbetsmarknaden. Om vi tittar på kvinnors sysselsättningsgrad ser vi att den generellt är betydligt lägre än mäns. Orsaken till det är bland annat att föräldraförsäkringen inte är individualiserad och att kvinnors arbete organiseras i form av deltider och betydligt oftare i form av visstidsanställningar. Men det beror också på att äldreomsorgen inte är tillräckligt utbyggd och att barnomsorgen, till exempel på obekväm arbetstid, inte alls är av den omfattning som skulle behövas. Det berör Finanspolitiska rådet inte i sin rapport över huvud taget. Jag undrar varför.

För att kvinnor ska kunna delta på arbetsmarknaden måste vi ha en utbyggd välfärd, så att kvinnor kan delta på samma villkor som män. Era råd, Harry Flam, går snarare i motsatt riktning, det vill säga att vi skulle ha sparat trots de brister som finns i välfärden och trots att Sverige har väldigt goda finanser. Varför gör ni inte den analysen i rapporten?

Min andra fråga handlar om det rådet föreslår, det vill säga sänkta ingångslöner. Vi vet att arbetarkvinnor har väldigt låga löner. Den genomsnittliga lönen för arbetarkvinnor är ungefär 18 500 kronor. Men om vi tittar på de faktiska ingångslönerna i olika avtalsområden kan vi se att den faktiska ingångslönen inom till exempel hotell- och restaurangbranschen ligger på 14 600 kronor. I detaljhandeln ligger den på 13 000 och i kommunsektorn på 13 500 kronor. Det är oerhört låga inkomster. Det är oerhört lite betalt.

Hur låga ska de här lönerna vara innan ni är nöjda? De här lönerna går inte ens att leva på i dag; inom till exempel detaljhandeln har 70 procent av kvinnorna deltidsanställning.

Vilka analyser har ni gjort för att komma fram till de råd ni ger? Har ni gått igenom hur de faktiska ingångslönerna ser ut och hur förändringar av dem skulle påverka kvinnorna som har de ingångslönerna men också avtalsområdena i stort?

Min sista fråga rör både Finanspolitiska rådet och finansministern. Det finns partier som föreslår sänkt a-kassa. Ur ett stabiliseringshänseende är det väldigt allvarligt om ekonomin skulle gå nedåt. Jag skulle vilja höra vilken bedömning ni gör och vilka konsekvenser sänkt a-kassa skulle kunna få i samhället om vi skulle få en djupare ekonomisk nedgång, eftersom efterfrågan skulle sjunka kraftigt bland grupper som verkligen skulle behöva upprätthålla den.

Harry Flam, Finanspolitiska rådet: Jag svarar först på Emil Källströms fråga om hur orolig man ska vara. Å ena sidan finns det en positiv bild av svensk ekonomi, och å andra sidan ser vi orosmoln vid horisonten.

Jag tror inte att man behöver vara särskilt orolig. Om det inte händer något katastrofalt i Nordkorea eller om någon amerikansk president får för sig något annat tror jag att utvecklingen ser ganska bra ut de närmaste åren. Europa är sakta på väg uppåt ekonomiskt. Det kommer att hjälpa Sverige. Svensk export gynnas av det.

Svensk ekonomi står som sagt stark. Vi har gjort ganska mycket för att förstärka det finansiella systemet genom att öka buffertar och så vidare. Mer kan

säkert göras. Men läget är ett helt annat i dag än 2007. Jag tycker alltså inte att man ska vara särskilt orolig.

Vi sitter här och diskuterar hur högt det strukturella sparandet bör vara. Vi pratar alltså om någon procentenhet, eller tiondels procentenheter. Finanspolitiska rådet har redovisat beräkningar av var statsskulden kommer att hamna på lång sikt, med olika överskottsmål eller budgetbalanser.

Det är ju inte så stor skillnad på hur stor statsskulden på lång sikt kommer att vara. Men det viktiga är ju att riksdagen har beslutat om ett finanspolitiskt ramverk för att vi inte ska hamna i samma situation som i början av 90-talet och för att vi inte ska råka ut för de problem som flera länder råkade ut för under och efter finanskrisen. Det är viktigt att trovärdigheten för överskottsmålet – vad det nu än är – upprätthålls varje år.

Det går liksom inte att slå sig till ro, för då befinner man sig snart på ett sluttande plan. Det är en väldigt viktig aspekt på den här diskussionen. Vår uppgift i det finanspolitiska rådet är att följa upp det finanspolitiska ramverket och påpeka när vi tycker att man avviker från de mål som är uppsatta.

Ulla Andersson undrade varför man ska spara när det ser så bra ut och varför man ska spara på välfärdsutgifter. Vi har ju inte pekat ut områden där man ska spara. Vi har inte heller pekat ut skatter som ska höjas, annat än i en diskussion med regeringen om vilken typ av åtstramning som kan vara ägnad åt både att stärka statsfinanserna och att på sikt stärka den finansiella stabiliteten. Där har vi pekat ut ränteavdragen och fastighetsavgiften.

En stramare finanspolitik måste inte med nödvändighet innebära att man skär i välfärden. Man kan bygga ut välfärden och höja skatter, och man kan höja skatter mer så att det blir en stramare finanspolitik.

Nej, vi säger ingenting om vilka ingångslöner som krävs. Men med tanke på de subventioner som ges till människor som står utanför arbetsmarknaden via olika program krävs det väldigt låga löner för att arbetsgivare ska anställa. Det är i första hand en fråga för arbetsmarknadens parter, så vi har ingen synpunkt på var den lönenivån ska ligga. Men det är klart att den måste ligga under, inte på den nivå som är avtalade ingångslöner, som – enligt vad nu nämnde – är extremt låga och som inte stämmer överens med den bild som jag har av var låga löner ligger någonstans. Ingångslönerna måste naturligtvis ligga mellan dessa löner och dagens nivå på försörjningsstöd, men exakt vilken nivå kan vi inte säga.

Ulla Andersson (V): Ursäkta, jag vill bara förtydliga att de faktiska ingångslönerna betyder att det inte är fråga om heltid. Man måste se hur det ser ut på arbetsmarknaden. Det var därför som jag rabblade upp de faktiska ingångslönerna. Jag ville bara förtydliga det.

Finansminister Magdalena Andersson: Som svar på Emil Källströms fråga finns det investeringsstöd till bostäder. Jag antar att du också menade de 1,8

miljarder som går till kommunerna. Av dessa pengar används också en del säkert till lärare.

Men de pengarna räcker inte så långt, i alla fall om jag förstår Harry rätt. Du är inte så tydlig med exakt vad du tycker men om jag förstått rätt, säger du att vi ska ligga 1 procent stramare än vad vi gör nu. Då skulle vi dra in 40 miljarder på ekonomin i år. Då räcker ju inte investeringsstöden eller om man sparar 1,8 miljarder på kommunerna. Det kommer man inte så långt med.

Den höjda fastighetsavgiften som föreslås hjälper inte heller så särskilt långt. Man kan ju ta bort hela ränteavdragen, men jag utgår från att ni inte menar det. Det skulle i så fall ske en långsam avtrappning. Inte ens om man lägger ihop alla saker som har nämnts här i rummet kommer man särskilt långt om man ska dra in 30–40 miljarder. Då skulle det naturligtvis handla om väldigt omfattande skattehöjningar där man går på de breda baserna, om att avskaffa jobbskatteavdragen, om att höja bensinskatten, om att höja arbetsgivaravgiften eller om att kommuner och landsting – som är en stor utgiftspost – skulle få mindre resurser.

Harry pratar om att vi har fattat beslut om diskretionära åtgärder. Om man tar hänsyn till de diskretionära beslut som vi fattade om utgiftsökningar och inkomstförstärkningar i förra årets budget var det för 2017 en diff på 10 miljarder. Det är precis de 10 välfärds miljarderna där regeringen gjorde bedömningen att det var viktigt för kommuner och landsting för att klara den exceptionella situationen med ett omfattande antal fler människor som anlände till kommunerna. Dessa pengar är också fördelade utifrån hur många nyanlända och asylsökande som kommunerna har.

Väldigt mycket av dessa pengar har gått just till förskolor och skolor. Jag tycker att det är oerhört viktigt att när det kommer nya barn till skolor och förskolor ska de barn som redan finns där inte behöva uppleva en sämre kvalitet. Det är precis det som pengarna har använts till, och det är därför som jag använder lärare och förskollärare som exempel. Mycket av dessa pengar har gått till förskollärare och lärare.

Jag tror inte att man ska inbilla sig att man kan dra in 30–40 miljarder utan att det märks. Det kommer naturligtvis att märkas.

Jag har stor respekt för den syn som Harry har utifrån den utgångspunkt som han har som professor och teoretiker. Men att införa skattehöjningar och besparingar på 40 miljarder i år, för att 2019 nå det nya överskottsmålet på 1/3 procent, skulle innebära stora, omfattande skattehöjningar eller uppsägningar nu för att vi sedan om ett eller två år skulle sänka skatterna eller återanställa dessa personer. Det tycker inte jag är ett väl avvägt och långsiktigt ansvarsfullt sätt att föra finanspolitik, inte minst mot bakgrund av att vi har en låg stats-skuld i Sverige.

Då är den inriktning som vi har mer välavvägd och balanserad, vilket för övrigt också OECD, EU-kommissionen och IMF tycker.

Sedan ska jag säga något om a-kassan och automatiska stabilisatorer. A-kassan är väldigt viktig som automatisk stabilisator och viktig i en lågkonjunktur. Där kan man naturligtvis kompensera med en mer aktiv finanspolitik

i en lågkonjunktur. Men det som historien säger oss är att när det väl slår till är det viktigt med de automatiska stabilisatorerna, eftersom de fungerar med automatik. Den diskretionära politiken har ofta en tendens att bli feltajmad. Det gör att man ska värna om och vara försiktiga med de automatiska stabilisatorerna.

Jag vill sedan påpeka att med de förslag som finns inom det finanspolitiska rådet med en kombination av sänkta löner, marknadshyror och höjda bostadsbidrag är det klart att det finns ju risk för att det blir en större andel av befolkningen som de facto blir bidragsberoende och möter väldigt höga marginaleffekter, antingen genom att man behöver försörjningsstöd för att klara sin försörjning eller för att man behöver bostadsbidrag.

Det riskerar också att få effekter på arbetsutbudet som ni också har haft en diskussion om i rapporten. Viktiga aspekter att ta med sig är att det riskerar att öka bidragsberoendet och därmed också minska arbetskraftsutbudet. Det är ju två krafter som motverkar varandra där.

Mathias Sundin (FP): Ordförande! Jag har två frågor till Harry Flam. Ni skriver på s. 123 att regeringen slår i BP17 fast att det finansiella sparandet tydligt avviker från den motsatta nivån. Regeringen redovisar emellertid inte någon plan, vilket budgetlagen kräver för hur en återgång till överskottsmålet ska ske.

Anser Finanspolitiska rådet att regeringen i BP17 bröt mot budgetlagen?

Vi var tidigare inne på att det största problemet i svensk ekonomi är skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda. Det finns ett antal olika förslag på bordet från regering och opposition. Liberalerna råkar ligga nära Finanspolitiska rådet i ganska mycket, eller om det är tvärtom – det vet jag inte.

Tänker vi tillräckligt stort här? Räcker de åtgärder som ligger på bordet och som ni räknar upp här om subventionerade anställningar, utbildningar, enklare jobb och lägre löner? Räcker det, eller måste vi tänka mycket större? Detta är ett väldigt stort problem. Ska vi tänka i klass med tidigare stora överenskommelser, till exempel skattereformen på 90-talet, pensionsöverenskommelsen, budgetramverket? Är det i den klassen som vi ska tänka? Eller räcker det med det som finns på bordet?

Larry Söder (KD): Vi har pratat lite grann om prognoser. Jag tycker att det är väldigt bra att man försöker att förbättra dem hela tiden för att göra dem så bra som möjligt. Det som sticker ut när det gäller prognoser är den offentliga konsumtionen. Regeringen gör ett helt annat ställningstagande än vad andra institut gör. Man anser att under 2018–2019 kommer den offentliga konsumtionen att minska medan andra gör bedömningen att den kommer att öka.

Detta skapar givetvis ett utrymme för att lägga pengarna på någonting annat, om man önskar det. Eller också kan man tänka som jag gör, det vill säga att kostnaden ändå kommer att uppstå, och det betyder att någon annan i så fall får betala den.

Eftersom regeringens bedömning står ut jämfört med andra bedömare är min fråga: Kan regeringen tänka sig att ändra detta till höstbudgeten? Sådana som jag vill ha en stram budget för att man ska kunna lägga pengarna på det som kostar pengar. Den offentliga konsumtionen kommer att öka också under 2018–2019. Eller har regeringen för avsikt att lägga dessa pengar på någonting annat?

Harry Flam Finanspolitiska rådet: Jag börjar med Magdalenas frågor, och det gäller storleken på den besparing som i så fall skulle vara nödvändig eller: Hur mycket ska man strama åt budgeten? Vi har inte angett några siffror. Vi har bara sagt att det ska vara betydligt stramare.

Marginaleffekterna av höjda bostadsbidrag är verkligen ett problem. Det måste man tänka noga på. Om man ska genomföra en reform på hyresmarknaden måste man tänka väldigt noga på dels hur man ska kompensera dem som drabbas, dels hur det ska ske för att man inte ska få dessa marginaleffekter. Jag har tyvärr inte något bra svar i dag.

Jag efterlyser här att någon borde utreda hur en övergång till marknadshyror ska ske i praktiken. Det kommer nog inte att ske via en offentlig utredning. Frågan är ju en ganska het potatis. Jag hoppas att någon annan tar upp den kastade handsken.

Mathias hade en fråga till Finanspolitiska rådet om det finns en plan i budgetpropositionen för vad som ska ske i framtiden med det offentliga sparandet. Nej, vi efterlyser ju en sådan plan. Det som gör vårt jobb svårt är ju att prognoserna framöver för offentligt sparande bygger på oförändrade beslut. Vi vet att det kommer att fattas beslut om utgifter och kanske även skattehöjningar.

Vi menar dock att man skulle kunna kräva lite mer konkretion av regeringen, att regeringen gör åtaganden för det finansiella sparandet och anger i vilken takt som regeringen avser att spara i framtiden, inte bara presentera siffror som bygger på en mekanisk framskrivning av existerande politik.

Sedan frågades det om det krävs större reformer. Ja, det är möjligt, men vi har inga sådana i åtanke. Redan att öppna upp på arbetsmarknaden genom att skapa nya, enkla jobb med lägre löner är en ganska stor reform i sig. Jag tror att det kommer att hjälpa en del, men jag tror inte att det kommer att avhjälpa problemet. Vi kommer inte att få samma sysselsättningsgrad och samma arbetslöshetsnivå för utrikes och för inrikes födda under väldigt lång tid. Det är så det är.

Finansminister Magdalena Andersson: Prognoser för kommunernas konsumtion är en ren teknisk framskrivning utifrån de beslut som vi föreslår att riksdagen ska fatta samt utifrån kravet på att kommunerna ska ha balans i sin ekonomi. Det är ju tekniskt framställt, så det är inte en prognos för vad man tror att kommunernas behov är eller ens för vad man tror att den faktiska utvecklingen kommer att bli. Det är rent tekniskt så vi gör.

Om riksdagen vill ha ett annat beslutsunderlag är det en fråga som vi i så fall bör diskutera över blockgränserna och se vad det är för beslutsunderlag som riksdagen vill ha i budgetpropositionen.

Min bedömning är att det hittills har rått en enighet över blockgränserna om att det beslutsunderlag som riksdagen har i budgetpropositionen är effekterna av den politik som föreslås i budgetpropositionen snarare än någonting annat. Vill riksdagen ha ett annat beslutsunderlag är vi naturligtvis öppna för en sådan diskussion.

Den här diskussionen är nu ganska förvirrad, inte minst på grund av Riksrevisionens inlägg i debatten. Det kommer att bli enklare när vi har det nya finanspolitiska ramverket på plats. Då blir det tydligt att vi ska styra mot ½ procents strukturellt överskott.

Att vi idag har någonting som ska gälla över en konjunkturcykel förvirrar lite. När det blir tydligt att vi ska styra mot ½ procent i överskott blir det också tydligare vad som ligger i prognosen. Det som det snarare handlar om är vilket reformutrymme som framtida riksdagar kommer att besluta om. Jag tror att det blir en något klarare debatt efter det.

Men vill man ha något annat beslutsunderlag kan vi naturligtvis gissa vad framtida riksdagar ska fatta beslut om eller om kommunerna kommer att fatta beslut om skattehöjningar.

En sak är dock tydlig för mig. De överskott som växer fram framöver kommer att behöva användas för att stärka och säkra kvaliteten i välfärden, i kommuner och landsting, eftersom vi ser att andelen äldre och andelen barn ökar väldigt kraftigt.

Vi vill inte ha stora nedskärningar i verksamheter eller stora, omfattande kommunalskattehöjningar. Därför kommer kommunerna att behöva stöd framöver.

Monica Green (S): Först har jag en kommentar till Liberalernas fråga om blocköverskridande reformer. När jag var i Skaraborg i fredags – alltså i min valkrets – och träffade företagare där lovordade de bland annat den blocköverskridande skattereformen som Liberalerna och regeringen genomförde för ett antal år sedan. De skickade med till oss att de vill se mer av sådant.

Jag har en fråga till Harry Flam och en fråga till Magdalena Andersson. Jag börjar med frågan till Magdalena Andersson. Vi fick nu svaret på kritiken när det gäller att sparandet var väldigt lågt 2014. Då tyckte rådet att det inte var så farligt. Det var inte så stort problem för de offentliga finanserna då, men det var uppseendeväckande i år.

Harry Flam sa att det var för att Magdalena Andersson inte visste att det skulle gå så här bra. Det var det som var kritiken. Jag undrar om Magdalena Andersson något kan kommentera detta. Kunde du inte veta att det skulle gå så här bra för Sverige som det gör just nu, och i så fall varför inte?

Jag vill borra lite mer i det som Harry Flam pläderar för med minimilöner. Du pratade om sänkta löner, men du har ingen synpunkt på detta. Du tycker

ändå att den svenska modellen med att parterna ska göra upp är bra. Du hade inga synpunkter på det.

Vi har hört det här tidigare, bland annat från borgerliga partier. För ett antal år sedan var det ungdomar som borde ha lägre löner. Ofta i debatten hörde vi att om de inte får lägre löner kommer arbetslösheten att fortsätta att stiga så som den gjorde under den borgerliga regeringens tid. Det är precis tvärtom. Nu sjunker arbetslösheten bland ungdomar väldigt mycket trots att det är lite dyrare att anställa dem.

Den kritiken har nu tystnat. Nu ger man sig på en ny grupp, nämligen nyanlända. De borde ha lägre löner. Bara man kommer åt någon kan man börja med låglönespiralen. Det är i alla fall så jag tolkar det. Jag skulle gärna vilja höra vad Harry Flam har för kommentar till det.

Jörgen Andersson (M): Jag riktar mig i första hand till Harry Flam. Men det står naturligtvis Magdalena Andersson fritt att också kommentera detta.

För att uttrycka sig diplomatiskt kan man väl ändå säga att Finanspolitiska rådet är tydligt i sin uppfattning. Mycket av det som tas upp tas också upp av många andra utomstående bedömare. Magdalena Andersson var inne på det. Det är ständigt återkommande.

Det är inte så att det återkommer bara under det här året, utan det har funnits med under ganska lång tid. Ju längre tid det tar innan man kommer till åtgärder och rekommendationer, desto skarpare kanske man måste vara i sin kritik.

Man ska inte vara särskilt orolig, svarade Harry Flam på Emil Källströms fråga, men ju längre tiden går utan att det blir några åtgärder på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden och i fråga om de obalanser som finns när det gäller hushållens skuldsättning måste det väl ändå ha en viss betydelse för trovärdigheten för svensk ekonomi på lite längre sikt. En viktig faktor för ekonomisk framgång är att det finns en institutionell tillit.

Min fråga är: På lite längre sikt – givet att arbetsmarknadens funktionssätt inte åtgärdas, att bostadsmarknadens funktionssätt inte åtgärdas och att det inte kommer några förslag med tanke på de rekommendationer som kommer från alla utomstående bedömare för att komma till rätta med hushållens skuldsättning – finns det en risk för att den institutionella tilliten försämras? Vad betyder det i så fall för Sveriges ekonomiska framgång?

Harry Flam Finanspolitiska rådet: Jag ska först kommentera Monica Greens fråga om lägre löner för ungdomar och lägre löner till invandrare.

Det har gått rätt så bra för ungdomar, och ungdomsarbetslösheten har faktiskt sjunkit betydligt under senare år. Jag vet inte i vilken omfattning, men en del kan väl bero på konjunkturuppgången. Det har varit en väldigt stark konjunkturuppgång, och det har gynnat ungdomarna. Det har nog gynnat invandrare också till viss del.

Men jag ser framför mig de invandrare som har låg utbildning. Ungefär en tredjedel av dem har ju inte ens grundskoleutbildning, och många av dem är

funktionella analfabeter. De har inte svenska språket. Kvinnorna kanske inte har någon yrkeserfarenhet. Det säger sig självt, för att få en arbetsgivare att anställa dem krävs det lägre löner. Lönekostnaden måste alltså bli lägre. Annars vill ingen anställa dem.

Erfarenheterna från de subventionerade anställningar som vi har haft – det finns många olika skäl till att arbetsgivarna inte har nappat särskilt mycket på de olika program som finns – är att inte ens väldigt låga löner har haft särskilt stor framgång.

Jag är ganska säker på att låga löner skulle bidra till att lösa problemet, men jag säger förstås inte att de löser det helt och hållet.

Jörgen Andersson frågade om trovärdigheten för svensk ekonomi när vi har så stora problem på olika marknader, framför allt på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Jag tror att svensk ekonomi klarar sig ganska bra i det stora hela, även om vi har så stora gap som vi har när det gäller tudelningen på arbetsmarknaden.

Man behöver bara titta på andra länder i Europa som har ännu värre problem. Det här är framför allt ett socialt problem och ett problem vid till exempel inkomstfördelning. Det blir en tudelning av samhället.

Jag är inte så orolig för ekonomin. Jag är mer orolig för de sociala problemen, inkomstfördelningsproblemen och så vidare. Vårt samhälle har varit relativt homogent. Vi har haft en av de jämnaste inkomstfördelningarna bland utvecklade länder. Vi går mot ett samhälle med större inkomstklyftor och större sociala klyftor. Det är klart att det på lång sikt underminerar tilliten i samhället mellan olika grupper.

Jag är inte specialist på det här, och jag har förstås inte sagt någonting om det i rapporten.

Finansminister Magdalena Andersson: Under framför allt 2016 var utvecklingen överraskande god. Som jag sa tidigare har regeringen underskattat styrkan i de offentliga finanserna för 2016. Det var högre framför allt momsintäkter och högre kapitalskatteintäkter. Samtidigt var ju också utgifterna överraskande stora eftersom kostnaderna för migrationen blev högre än vad man hade kunnat förutse. Så det gäller i båda ändar.

Det har sagts att det inte beror på åtgärder från regeringen. Men den här regeringen har diskretionärt fört den stramaste finanspolitiken sedan budgetsaneringen. Det var nödvändigt just för att det strukturella sparandet låg långt under målet. Det var också ett negativt strukturellt sparande när vi tog över regeringsmakten.

Vi har sett till att finansiera våra reformer, och det är en viktig orsak till att det strukturella sparandet ser helt annorlunda ut.

För 2017 är det ungefär de 10 välfärds miljarderna som inte var fullt finansierade via andra besparingar. Men inför nästa år är detta en del av de besparingar som regeringen har föreslagit, framför allt när det gäller ensamkommande flyktingbarn och ungdomar. De verkar nu med full kraft. Den största

delen av de 10 välfärds miljarderna kommer därför också att finansieras via besparingar för 2018.

Det som är positivt är att vi ser en stark utveckling på arbetsmarknaden som gör att fler människor arbetar och betalar skatt. Det kom nya siffror alldeles nyss från SCB som visar att sysselsättningen har stigit med över 100 000 människor på ett år och att arbetslösheten fortsätter att sjunka. Det är naturligtvis också viktigt. Att människor kommer i jobb är också bra för statsfinanserna. Risker är väl att vi har underskattat detta.

Håkan Svenneling (V): Jag funderar på det här med bostäder. Finanspolitiska rådet föreslår att hyrorna ska höjas, vilket skulle ge en ökad vinst för fastighetsägarna. Samtidigt vill man möta upp med höjda bostadsbidrag, vilket kommer att leda till en ökad statlig kostnad.

Om rådet menar att man behöver strama åt politiken i större utsträckning, så skulle det i sin tur leda till ännu större åtstramningar. Nu föreslår rådet en engångsbeskattning för framför allt fastighetsägarna.

Det känns ju inte som att riskerna är så stora för att ekvationen inte skulle gå ihop och för att den inte leder till de effekter som man vill ha. Det är folk som inte har någon förmögenhet som finns i hyresbeståndet och som kan förlora sina bostäder genom att de inte har råd att betala en höjd hyra.

Sedan skulle jag vilja ha en kommentar till att man bara analyserat bostadssituationen i Stockholms län. Vilka risker har det för politiken när man, som Finanspolitiska rådet gör, bara tittar på en del av Stockholm? Argumentationen för det är att det är den mest överhettade delen av marknaden. Men ni tycker alltså att politiska beslut ska grundas bara på en liten klick av Sveriges land? Finns det inte en ganska stor risk för att politiken slår på ett felaktigt sätt?

Min avslutande fundering riktar sig framför allt till Magdalena Andersson och gäller ränteavdragen. Nu har det kommit ytterligare en rapport som säger att man bör göra någonting åt ränteavdragen. Du har i princip alla partier med dig förutom Ulf Kristersson från Moderaterna. Skulle man inte kunna inleda med ränteavdragen?

Du har varit väldigt tveksam till att trappa ned på ränteavdragen, men i dag har man inte ens ett tak för hur stora ränteavdrag som man kan göra. Det leder till att det finns fem personer i Sverige som gör mer än 1 miljon i ränteavdrag varje år. Hur det ens är möjligt har jag lite svårt att förstå med tanke på hur låg räntan är, men det betyder ändå att några tjänar väldigt mycket pengar på dagens system.

Ingela Nylund Watz (S): Vi har hört här att de svenska finanserna är väldigt starka. Därför skulle det vara bra om finansministern kunde ge en bild av hur Sverige ligger till med det finansiella sparandet i förhållande till andra EU-länder, så att den bilden blir lite klarare.

Jag har även en fråga till Finanspolitiska rådet och Harry Flam. Den rör inte synpunkterna på ekonomin utan handlar mer om rådet som sådant. I rapporten

framför ni från rådet en väldigt skarp oro för att regeringen nu tänker tillsätta en valberedning, med bland andra riksdagsledamöter, som ska utse rådets ledamöter. Ni verkar vara tvärt emot detta, om man uttrycker det enkelt. Ni menar att det skulle innebära att Finanspolitiska rådets oberoende riskeras.

Detta får mig att fundera lite grann. Riksdagen har nyligen genom ett liknande förfaringssätt med en valberedning tillsatt tre nya riksrevisorer. Mot bakgrund av det ni säger här undrar jag om man ska dra slutsatsen att ni menar att de tre nya riksrevisorernas oberoende kan ifrågasättas.

Harry Flam, Finanspolitiska rådet: Först vill jag säga något om studien om fördelningseffekterna av en övergång mot marknadshyror. Den siktar framför allt in sig på vad detta skulle innebära för olika inkomstlägen och olika hushållstyper, såsom ensamstående, ensamstående med barn och så vidare. Vi har inte varit särskilt detaljerade om hur man skulle göra en sådan övergång och hur den skulle finansieras.

Vi pekar på att man kan finansiera åtminstone en del av en sådan reform genom beskattning av de engångsvinster som fastighetsägarna kommer att göra, och man kan även finansiera detta genom höjda bostadsbidrag. Men vi är helt på det klara med att man måste vara betydligt mer detaljerad, om en sådan reform skulle genomföras, när det gäller vilka åtgärder som krävs för att skydda hyresgäster, och framför allt låginkomsttagare, i vilken takt detta skulle göras och hur hyresmarknaden över huvud taget skulle omregleras – det är inte fråga om att avreglera hyresmarknaden utan om att omreglera den.

Man ska nog se detta främst som en studie om fördelningseffekterna och inte så mycket som en plan för hur en sådan reform skulle genomföras.

Att studien baseras på Storstockholm beror helt enkelt på att det är svårt att få tag på de data som krävs för att göra en studie som denna. Man måste ha tillräckligt många överlåtelser av hyreskontrakt via bostadsförmedling, tillräckligt många försäljningar av bostadsrätter och tillräckliga data för presumtionshyror i nyproduktion. Det är dessutom svårt att få tag på data. Dessa data ska sedan kopplas samman med inkomstdata. Detta gjorde att vi begränsade oss till Stockholm.

Men man får nog säga att problemen är störst i Stockholm när det gäller hyresmarknaden och bostadsmarknaden rent generellt. Stockholm har trots allt många områden som är olika beträffande inkomster. Här finns områden där man relativt sett har låga inkomster liksom områden där man kanske har de högsta inkomsterna i riket.

Jag tror att detta ger en bra bild, men man ska naturligtvis inte ta de siffror som presenteras som exakt sanning. Det här är bara uppskattningar, som trots allt visar vad man kan förvänta sig: Det slår väldigt olika för olika hushåll avseende inkomst och familjetyp.

Ja, Ingela Nylund Watz, vi har vänt oss mot Överskottsmålskommitténs förslag om att presidiet i finansutskottet skulle ingå. Det sas kanske ”ledamöter från finansutskottet”, men jag tror att man avser att presidiet, alltså ordföran-

den och vice ordföranden, skulle ingå i valberedningen. Detta skulle åtminstone kunna skada förtroendet för att Finanspolitiska rådet är oberoende, även om det faktiskt inte betyder att man försöker styra rådet på något sätt.

Vi skulle föredra att det inte handlar om ledamöter från finansutskottet. Det kan i stället till exempel vara generaldirektörer, chefen för Konjunkturinstitutet eller någon annan statlig myndighet, förutvarande ordföranden i Finanspolitiska rådet eller något sådant.

Jag kan hålla med om att det principiellt sett ser konstigt ut att vi själva är valberedning och att regeringen sedan fattar beslutet. Men en tidigare regering har konstaterat att detta är en väldigt bra ordning som är ägnad att upprätthålla förtroendet för vårt oberoende, att det har fungerat väldigt bra under de år som vi har funnits till och att man har samma ordning i Danmark. Där har man haft det under mycket längre tid än här, och det har fungerat bra.

Jag har ingen uppfattning om hur tillsättandet av riksrevisorer går till och vilka implikationer det har på deras oberoende.

Finansminister Magdalena Andersson (S): Jag skulle kunna ge mig in i debatten om huruvida det är bra att organ själva beslutar om sina efterträdare, men jag nöjer mig med att konstatera att det fanns en väldigt bred enighet i riksdagen om en annan ordning. Vi avser naturligtvis att implementera detta. Det var bra att enigheten var så bred när det gällde att göra förändringar både i det finanspolitiska ramverket och i hur man utser Finanspolitiska rådet. Självklart är det viktigt att säkerställa att dessa är oberoende, men många partier i riksdagen har gjort bedömningen att oberoendet säkerställs på andra sätt än att man utser sina egna efterträdare.

Jag fick en fråga om ränteavdragen. Ordningen att man avskaffade fastighetsskatten utan att röra ränteavdragen gör att det ser lite konstigt ut i det svenska skattesystemet. Det finns ingen fastighetsskatt och ingen skatt på den effektiva avkastningen. Däremot finns ett avdrag för räntorna. Detta gör de facto att man kan uppfatta att skattesystemet, som det är utformat nu, uppmanar till ökad belåning. Det blev också resultatet efter den politikomläggningen.

Samtidigt har många familjer fattat det största beslut som de någonsin kommer att fatta i sitt liv utifrån de regler som finns i dag, nämligen att köpa ett radhus eller en bostadsrätt. Att göra förändringar i beslut som människor redan har fattat är inte något som står särskilt högt på önskelistan. Både den tidigare regeringen och denna har i stället tittat på andra åtgärder. Man har tittat på riskvikter, bolånetak och amorteringskrav. Just nu jobbar vi med att få fram Finansinspektionens nya mandat så att ytterligare åtgärder kan sättas in fortare, om de bedöms som nödvändiga.

Ränteavdragen har varit uppe för diskussion i samband med de bostadspolitiska samtalen, då man diskuterade en bredare överenskommelse. Där kom man dock inte fram, vilket gör att de ligger där de ligger. Det beror på en kombination av att man inte kom överens och av att detta inte står högst upp önskelistan hos vare sig tidigare eller nuvarande ansvariga politiker.

Jag tycker dock att det är viktigt att framhålla att ingen ansvarskönnande politiker kan säga att det aldrig kommer att bli ett läge då man behöver göra något åt ränteavdragen. Försätter hushållens skuldsättning att öka kan detta bli nödvändigt. Därför är det också viktigt att människor använder nuvarande låga ränteläge till att amortera, snarare än att öka sin belåning.

Jag fick även en fråga om finansiellt sparande i Sverige jämfört med andra EU-länder. Vi ligger starkt i det finansiella sparandet och hör till topp tre i EU. Bara Luxemburg och Malta har ett starkare finansiellt sparande än Sverige. Vi har alltså en bronsplats och är det enda lite större landet som har ett så starkt finansiellt sparande.

Ordföranden: Ytterligare två har satt upp sig på talarlistan.

Jan Ericson (M): Jag vill ställa några frågor om arbetsmarknadsbiten, som jag tycker är intressant.

Vi kan konstatera att ingen längre tror på regeringens arbetslöshetsmål eller att det finns någon som helst möjlighet att nå det. Detta kan vi alltså avfärda. Diskussionen kommer då in på det som Finanspolitiska rådet talar om vad gäller sysselsättningsgrad som ett intressantare mått. Just detta fokus har vi från moderat håll när vi säger att vi måste minska skillnaden i arbetslöshet mellan inrikes och utrikes födda.

I den bild som Magdalena Andersson redovisade sa hon att en del siffror också går åt rätt håll. Hon pekade på att arbetskraftsdeltagandet ökar bland inrikes och utrikes födda och att det ökar mer bland utrikes födda. Jag vill först invända mot bilden av att det ökar mycket bland inrikes födda. Faktum är att det står ganska stilla, trots att vi har en extremt stark högkonjunktur. Det händer nästan ingenting vad gäller sysselsättningsgraden bland inrikes födda.

Bland utrikes födda ökar det, och min första fråga gäller detta. Hur ser arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda ut om man räknar bort alla arbetskraftsinvandrare som har kommit till följd av Alliansens stora reform om arbetskraftsinvandring? Jag har en känsla av att bilden blir helt annorlunda än den bild som finansministern presenterar. Hur ser alltså arbetskraftsdeltagandet ut bland dem som har kommit hit som flyktinginvandrare?

Jag har även en fråga som framför allt går till Harry Flam. Trots att vi har en stark högkonjunktur ser vi nu att arbetslösheten har slutat att falla. Vi ser till och med tecken på att den ökar, mitt i en mycket stark högkonjunktur. Jag vill fråga Harry Flam hur det ser ut historiskt. Har det någonsin hänt att man har haft en stigande arbetslöshet mitt under en mycket stark högkonjunktur?

Anette Åkesson (M): Jag vill börja med en kort fråga till finansministern, som presenterade en bild som visade att det strukturella sparandet kraftigt har ökat under denna regering. Faktum är väl att ökningen skedde mellan 2014 och 2015 respektive 2015 och 2016, och då var det under alliansbudgetar, vilket kan vara värt att nämna.

Min fråga till Harry Flam gäller finanspolitikens långsiktiga hållbarhet. Finanspolitiska rådet har ju kommit med kritik mot regeringen för att den har överskattat de positiva bitarna i prognoserna och underskattat de negativa. Detta kan på lång sikt få relativt stora konsekvenser. När man tittar på inte minst tiden efter 2025–2030 och det nya mått som Finanspolitiska rådet har tagit fram, det så kallade S35, kan man ställa sig frågan om inte även Finanspolitiska rådet har varit för positivt. Man tar ju med att pensionsåldern kommer att höjas successivt och att kostnaderna för den offentliga sektorn ligger konstant.

Harry Flam, Finanspolitiska rådet: Vad gäller frågan om att det finns tecken på att arbetslöshetsutvecklingen har börjat stiga tycker jag att det är lite för tidigt att på basis av de senaste siffrorna uttala sig om en trend. Och jag känner inte tillräckligt mycket för att kunna uttala mig om detta är historiskt unikt på något sätt.

Vad gäller huruvida även vi har varit för optimistiska på längre sikt har vi gjort olika alternativa beräkningar beroende på om det ena eller det andra kommer till stånd, till exempel en höjning av pensionsåldern. En del av dem ser mer positiva ut än grundprognosen, medan andra är mer negativa än grundprognosen. Jag tror dock att prognoser som sträcker sig så långt fram i tiden som frågan gällde ska man ta med en väldigt stor nypa salt. Man gör dem mest för att se om något katastrofalt finns bortom horisonten, och man ska inte lita för mycket på dem.

Finansminister Magdalena Andersson (S): Jag börjar med arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden. Frågan gällde om ökat arbetskraftsdeltagande bland utrikes födda i huvudsak beror på arbetskraftsinvandring. Jag har inte sett några sådana siffror, och jag vet inte ens om det finns några sådana. Huruvida det är så kan säkert någon som gräver i statistiken säga.

Men om man bara med ögonmått tittar på de båda bilderna vad gäller ökad sysselsättningsgrad bland utrikes födda och arbetskraftsdeltagande bland utrikes födda tycks arbetskraftsdeltagandet öka snabbare än sysselsättningsgraden bland utrikes födda. Av detta borde man kunna dra slutsatsen att det ökade arbetskraftsdeltagandet inte bara kan bero på arbetskraftsinvandrare, för då borde de öka ungefär lika fort. Rimligen betyder detta att en del som har varit i Sverige ett tag och inte tidigare har stått till arbetsmarknadens förfogande nu gör det. Detta är naturligtvis positivt.

Till Anette Åkesson vill jag säga att det inte var under alliansregeringen som förbättringarna i det strukturella sparandet skedde, utan det var 2015 och 2016. Däremot har Anette Åkesson helt rätt i att den alliansmotion som gick igenom och som gällde under det första halvåret av 2015 var en bidragande orsak till det förstärkta offentlig-finansiella sparandet år 2015. Detta berodde på att Alliansen lade fram en budgetmotion som följde regeringens ramar, vilka var betydligt stramare.

Om man vill göra en poäng, Anette Åkesson, så för Moderaterna en stramare finanspolitik i opposition än vad man gjorde i regeringsställning.

Ordföranden: Det finns inga ytterligare frågeställare på talarlistan, och därmed har vi kommit till slutet av denna utfrågning. Vi tackar Harry Flam och Finanspolitiska rådet för årets rapport och diskussionen i dag. Vi tackar även finansministern för föredragningen och för att hon svarade på våra frågor. Därmed avslutas utfrågningen.

BILAGA 1

Bildpresentationer från utfrågningen

Professor Harry Flam

Finanspolitiska rådets rapport 2017

16 maj 2017

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Det krävs en stramare finanspolitik!

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Stramare finanspolitik krävs

- Högkonjunkturen förstärks både i år och nästa år och resursutnyttjandet blir alltmer ansträngt.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Tillväxt och resursutnyttjande

	2016	2017	2018
VP17			
BNP	3,3	2,9	2,2
BNP-gap	-0,1	0,5	0,4
KI (mars-17)			
BNP	3,3	2,5	2,1
BNP-gap	0,4	1,0	1,1
Riksbanken (april -17)			
BNP	3,3	2,8	2,3
BNP-gap	0,4	1,3	1,6

Källa: Konjunkturinstitutet, Sveriges Riksbank
och VP17.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Stramare finanspolitik krävs

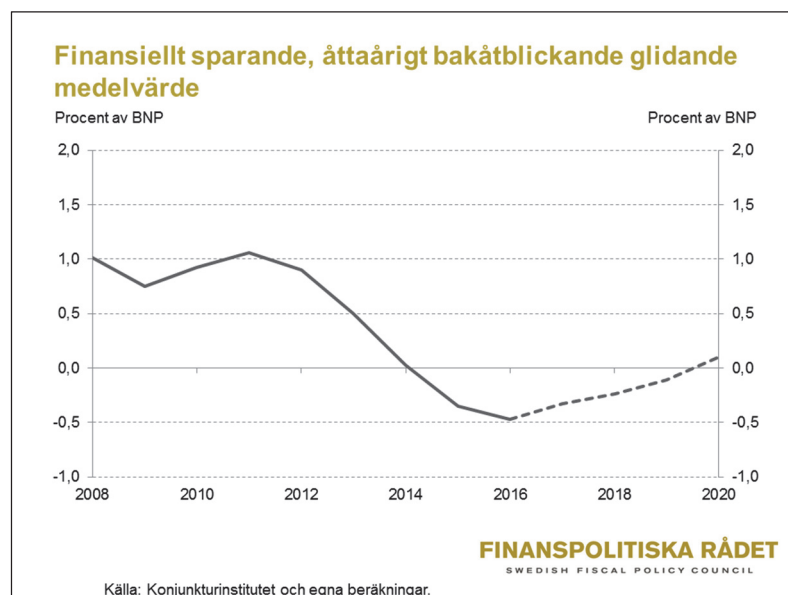
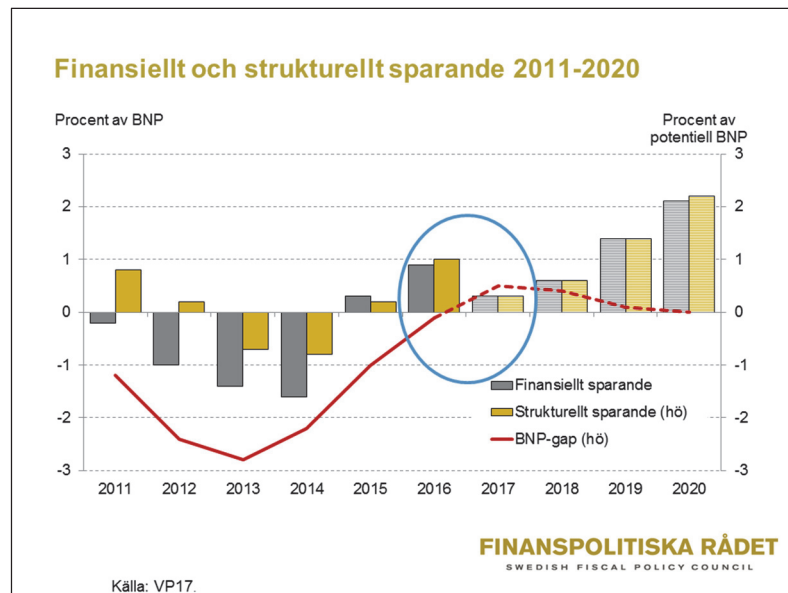
- Högkonjunkturen förstärks både i år och nästa år och resursutnyttjandet blir alltmer ansträngt.
- Det strukturella sparandet ligger tydligt under vad gällande överskottsmål kräver trots att ekonomin är i en högkonjunktur.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Stramare finanspolitik krävs

- Högkonjunkturen förstärks både i år och nästa år och resursutnyttjandet blir alltmer ansträngt.
- Det strukturella sparandet ligger tydligt under vad gällande överskottsmål kräver trots att ekonomin är i en högkonjunktur,
- och regeringen väljer att i år försvaga de offentliga finanserna med totalt 22 mdkr.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Stramare finanspolitik krävs

- Högkonjunkturen förstärks både i år och nästa år och resursutnyttjandet blir alltmer ansträngt.
- Men regeringen väljer att i år försvaga de offentliga finanserna med totalt 22 mdkr.
- Vi menar att detta inte är förenligt med det finanspolitiska ramverket.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

**Arbetsmarknaden:
Det krävs mer utbildning och
subventionerade anställningar men
också enkla jobb med lägre löner än
dagens minimilöner**

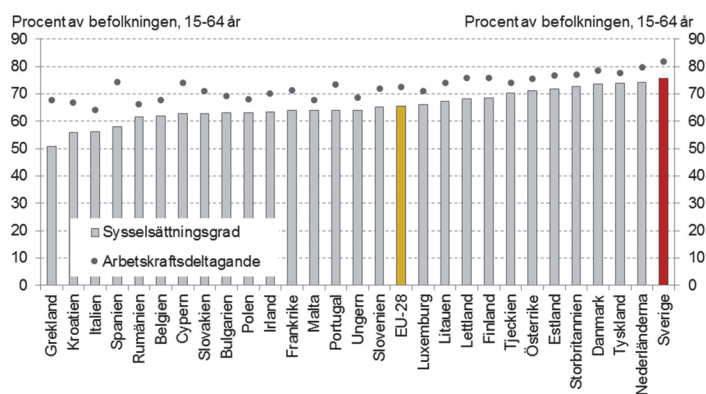
FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Arbetsmarknaden

- Sverige har högre arbetskraftsdeltagande och högre sysselsättningsgrad än alla andra EU-länder

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Sysselsättningsgrad och arbetskraftsdeltagande i EU

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

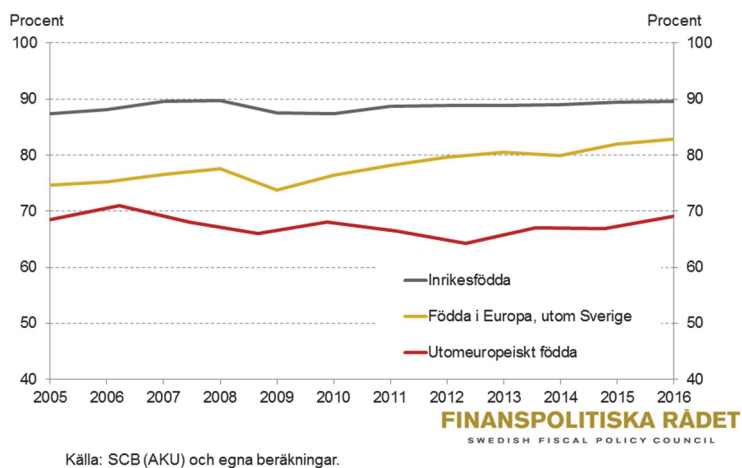
Källa: Eurostat.

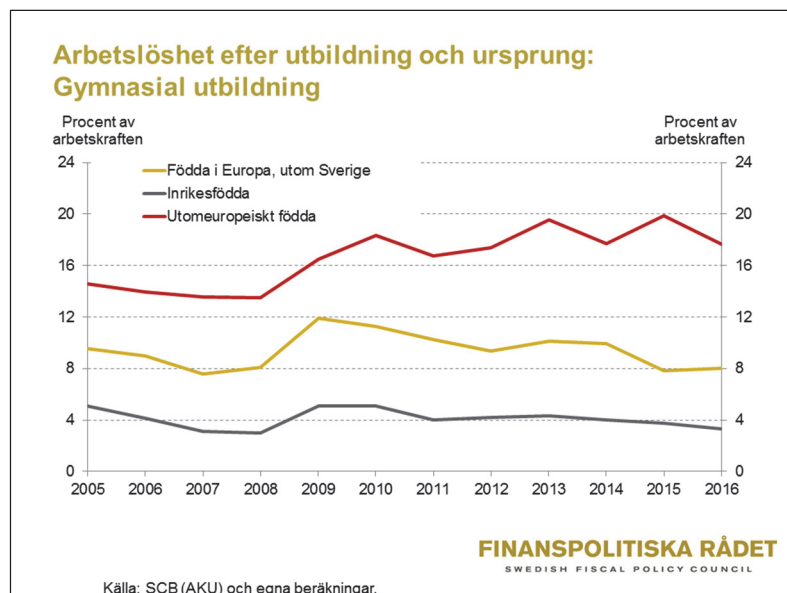
Huvudproblemet på svensk arbetsmarknad

- Sverige har högre arbetskraftsdeltagande och högre sysselsättningsgrad än alla andra EU-länder.
- Men det stora problemet är att det finns betydande skillnader i sysselsättning och arbetslöshet mellan personer födda i Sverige och utanför Europa.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Sysselsättningsgrad efter utbildning och ursprung: Gymnasial utbildning

Huvudproblemet på svensk arbetsmarknad

- Sverige har högre arbetskraftsdeltagande och högre sysselsättningsgrad än alla andra EU-länder.
- Men det stora problemet är att det finns stora skillnader i sysselsättning och arbetslöshet mellan personer födda i Sverige och utanför Europa.
- Vi menar att en lösning måste innehålla mer av utbildning och subventionerade anställningar, men också enkla jobb med lägre löner än dagens minimilöner

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Huvudproblemet på svensk arbetsmarknad

- Sverige har högre arbetskraftsdeltagande och högre sysselsättningsgrad än alla andra EU-länder.
- Men stora skillnader i sysselsättning och arbetslöshet mellan personer födda i Sverige och utanför Europa.
- Vi menar att en lösning måste innehålla mer utbildning och subventionerade anställningar, men också enkla jobb med lägre löner än dagens minimilöner.
- Regeringen bör ställa upp sysselsättningsmål för asylinvandrare, unga lågutbildade och långtidsarbetslösa, inte ha ett arbetslöshetsmål för hela arbetsmarknaden.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

**Regeringen bör kunna göra bättre
prognoser!**

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Bättre prognoser möjliga

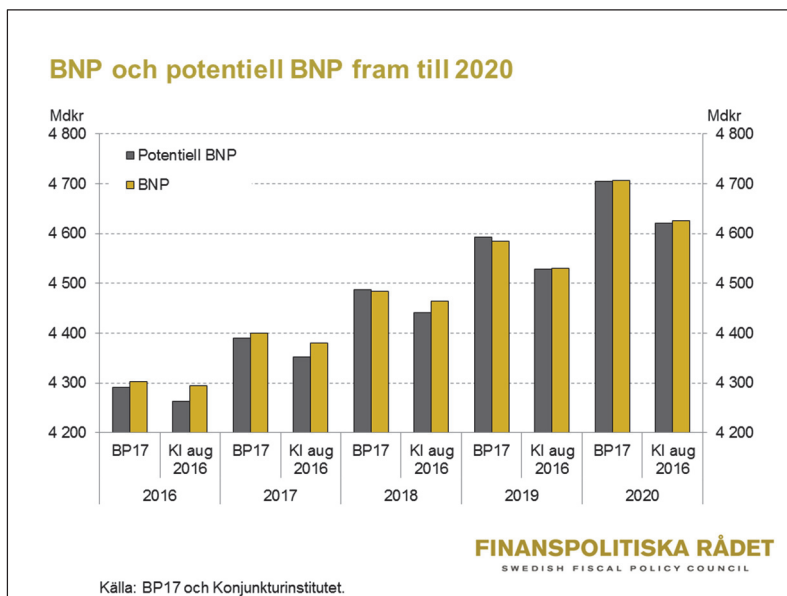
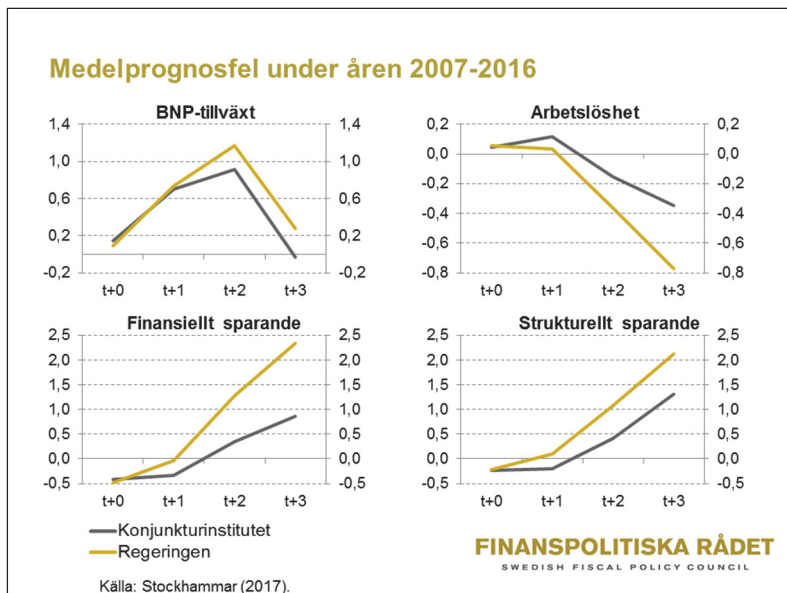
- Regeringens prognoser för viktiga makrovariabler har varit mindre träffsäkra än Konjunkturinstitutets.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Bättre prognoser möjliga

- Regeringens prognoser för viktiga makrovariabler har varit mindre träffsäkra än Konjunkturinstitutets.
- Regeringen har tenderat att överskatta tillväxten och offentligt sparande samt underskatta arbetslösheten.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Bättre prognoser möjliga

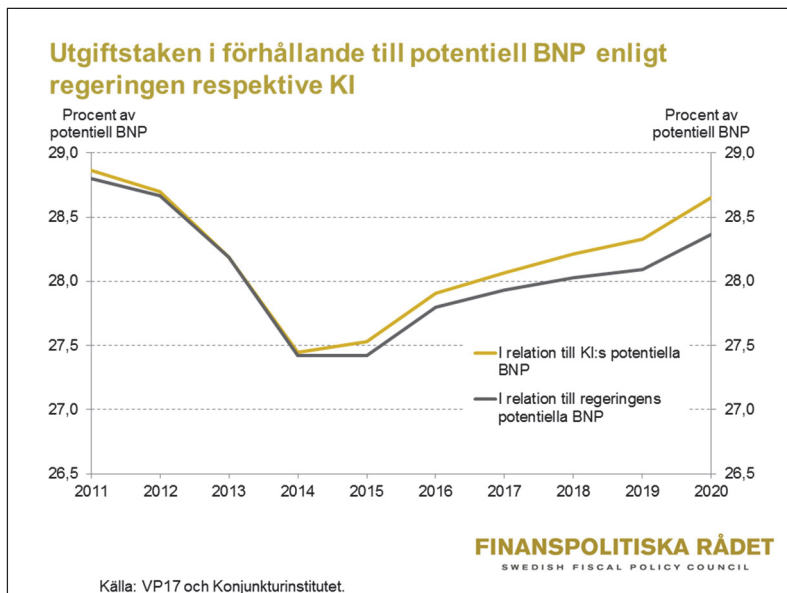
- Regeringens prognoser för viktiga makrovariabler har varit mindre träffsäkra än Konjunkturinstitutets.
- Regeringen tenderat att överskatta tillväxten och offentligt sparande samt underskatta arbetslösheten.
- Regeringens beräkning av det strukturella sparandet blir därför högre än vad som annars skulle vara fallet och påverkar på så sätt utvärderingen av måluppfyllelsen av det offentliga sparandet.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Bättre prognoser möjliga

- Regeringens prognoser för viktiga makrovariabler har varit mindre träffsäkra än Konjunkturinstitutets.
- Regeringen tenderat att överskatta tillväxten och det offentliga sparandet samt underskatta arbetslösheten.
- Regeringens beräkning av det strukturella sparandet blir högre än vad som annars skulle vara fallet och påverkar på så sätt utvärderingen av måluppfyllelsen av det offentliga sparandet.
- Det påverkar även hur regeringen sätter utgiftstaken.

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Tack!

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Finansminister Magdalena Andersson

Kommentar till Finanspolitiska rådets rapport

Finansminister Magdalena Andersson
Finansutskottet
16 maj 2017

AGENDA

- **Inledning**
- Kommentarer till övergripande slutsatser

Inledning

- Flera internationella och nationella aktörer
 - Internationellt: EU, OECD, IMF
 - Sverige: ESV, IFAU, KI, RiR, FpR
- Viktigt med en väl fungerande extern uppföljning av finanspolitiken
- Mot den bakgrunden välkomnar regeringen årets rapport från Finanspolitiska rådet

Internationellt stöd

"Accommodating the sharp rise in migration-related costs in 2016 is appropriate. Last year's historic surge in asylum seekers has almost doubled spending on refugee reception and introduction to about 1.5 % of GDP."

But the budget deficit is still expected to be small owing to robust revenues and also due to lower than expected spending in other areas, so the fiscal stance is broadly neutral"

-IMF, Sep 2016

"Continue to pursue prudent fiscal policy, while accommodating temporary immigration-related spending to facilitate integration."

-OECD, Feb 2017

"Public finances improved significantly in 2016 and the general government achieved a surplus of 0.9% of GDP (...)"

The general government balance is expected to remain healthy in 2017, reaching a surplus of 0.4% of GDP."

-EU COM, May 2017

AGENDA

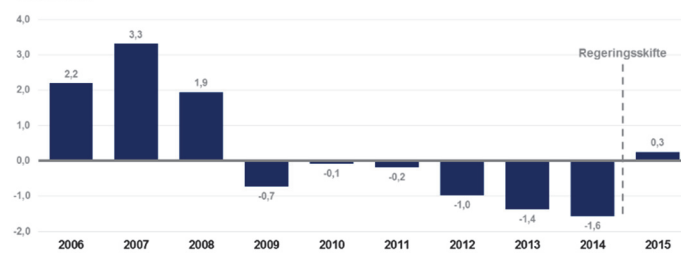
- Inledning
- **Kommentarer till övergripande slutsatser**

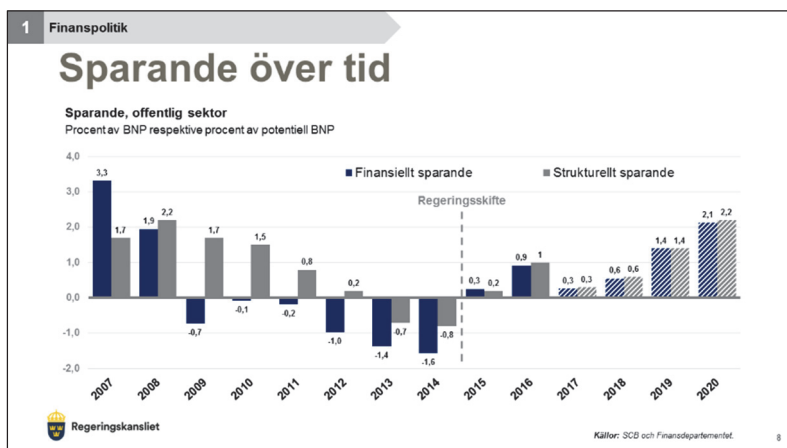
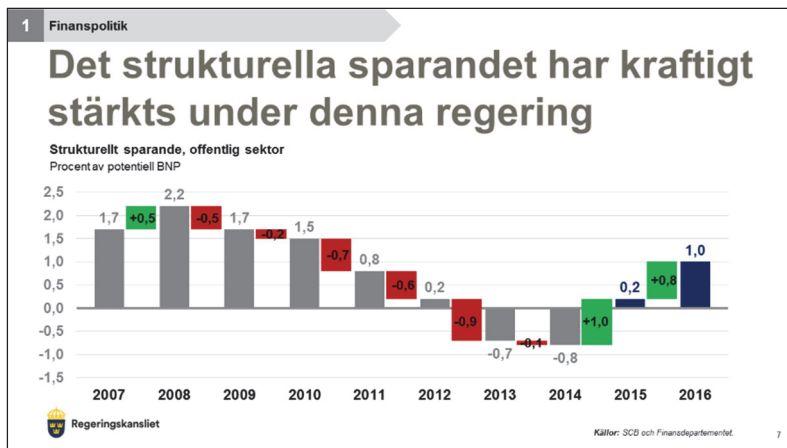
- 1 **Finanspolitik**
- 2 Arbetsmarknad
- 3 Prognosutvärdering

1 Finanspolitik

Överskottsmålet ej uppnått 2006-2015

Finansiellt sparande, offentlig sektor
Procent av BNP

AGENDA

- Inledning
- **Kommentarer till övergripande slutsatser**

1 Finanspolitik

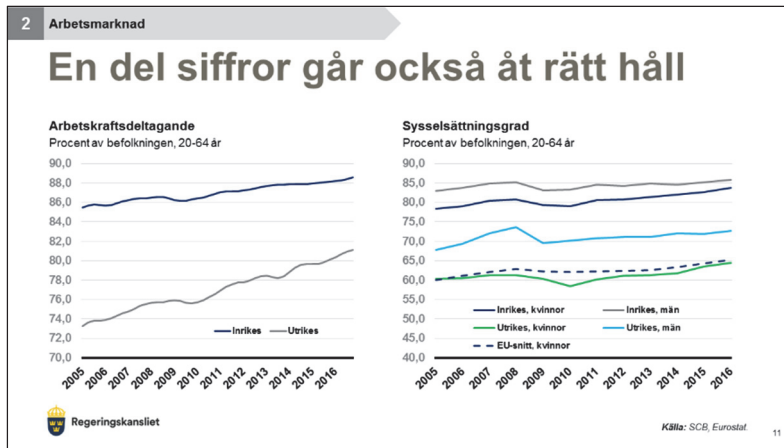
2 **Arbetsmarknad**

3 Prognosutvärdering

2 Arbetsmarknad

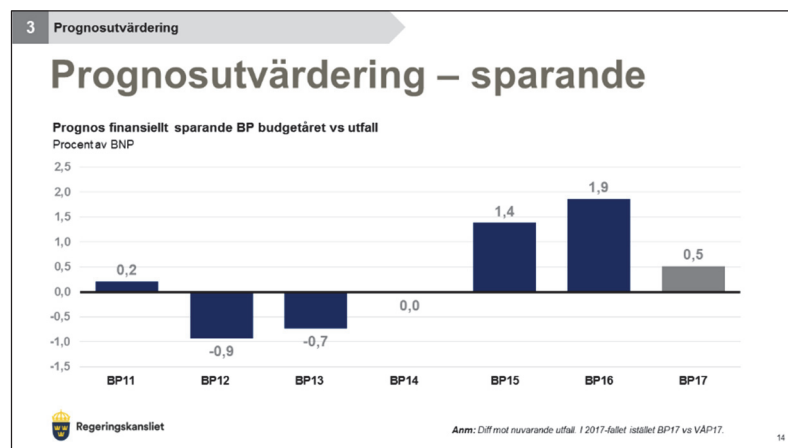
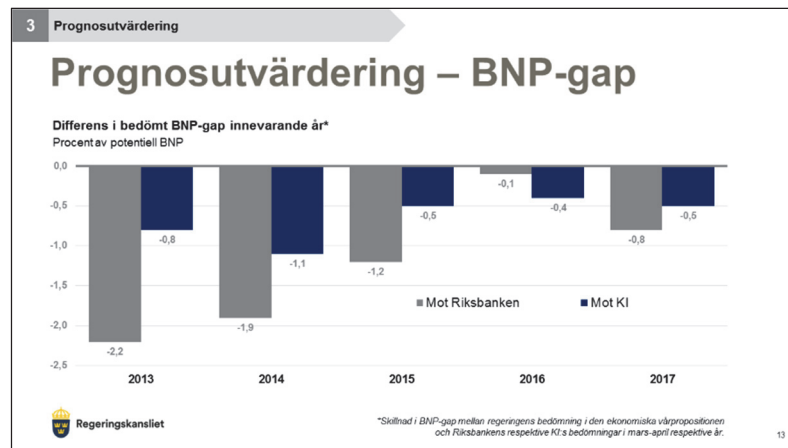
Insatser på arbetsmarknadsområdet

- Regeringen delar synen på problembilden på arbetsmarknaden – särskilt svårt för personer födda utanför Europa och personer med kort utbildning
- Därför:
 - Kunskapslyft fullt utbyggt ca 70 000 platser
 - Göra det billigare för arbetsgivare att anställa - subventioner
 - Snabbspår, moderna beredskapsjobb, validering, SFI, reform av etableringsersättningen och avskaffat vårdnadsbidraget
- Lönebildning en fråga för parterna

AGENDA

- Inledning
- **Kommentarer till övergripande slutsatser**
 - 1** Finanspolitik
 - 2** Arbetsmarknad
 - 3** Prognosutvärdering

Angående framskrivningsmetod

- Regeringens framskrivningsmetoder bygger på oförändrad politik, vilket har varit gängse praxis under lång tid
- Propositionerna är underlag för riksdagsbeslut
- Fpr har tidigare framfört kritik för alternativa framskrivningar
 - "Svårt att utifrån Finansdepartementets beskrivning få en uppfattning om vad det underliggande basscenariot är och om justeringen verkligen är teknisk eller om den reflekterar en förväntad utveckling. Utgiften kan inte hänföras till någon reform" (2008 års utgåva)

Kommentar till Finanspolitiska rådets rapport

Finansminister Magdalena Andersson
Finansutskottet
16 maj 2017

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2014/15
2014/15:RFR1	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Stöd till lokala åtgärder mot övergödning	
2014/15:RFR2	TRAFIKUTSKOTTET Hållbara analyser? Om samhällsekonomiska analyser inom transportsektorn med särskild hänsyn till hållbar utveckling	
2014/15:RFR3	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets offentliga utfrågning om järnvägens vägval	
2014/15:RFR4	FÖRSVARsutskottet Blev det som vi tänkt oss? En uppföljning av vissa frågor i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009	
2014/15:RFR5	UTBILDNINGsutskottet Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Huvudrapport	
2014/15:RFR6	UTBILDNINGsutskottet Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 3: Enkätundersökning till studieansvariga	
2014/15:RFR7	UTBILDNINGsutskottet Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 4: Den fallstudiebaserade undersökningens första fas	
2014/15:RFR8	TRAFIKUTSKOTTET Seminarium om samhällsekonomiska analyser	
2014/15:RFR9	TRAFIKUTSKOTTET Sjöfartsnäringen och dess konkurrenskraft	
2014/15:RFR10	SKATTEUTSKOTTET Skattebefriade bränslen i industriella processer, så kallade råvarubränslen	
2014/15:RFR11	UTBILDNINGsutskottet Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om idrott och fysisk aktivitet i skolan – ett sätt att stärka inlärning och hälsa	
2014/15:RFR12	KONSTITUTIONsutskottet Konstitutionsutskottets hearing om journalisters och medie-redaktioners säkerhet och arbetsförutsättningar	
2014/15:RFR13	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Finsam – en uppföljning av finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser	
2014/15:RFR14	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Socialförsäkringsutskottets offentliga utfrågning om Finsam – finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser	
2014/15:RFR15	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets seminarium om internationellt samarbete mot skatteflykt	

2014/15:RFR16	NÄRINGSUTSKOTTET OCH UTRIKESUTSKOTTET
Offentlig utfrågning om ett handelsavtal mellan EU och USA
(TTIP)
2014/15:RFR17	CIVILUTSKOTTET
Civilutskottets offentliga utfrågning om unga vuxnas möjlighet att
finansiera ett eget boende

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2015/16
2015/16:RFR1	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Statsråds medverkan i konstitutionsutskottets granskning	
2015/16:RFR2	FINANSUTSKOTTET Finansutskottets offentliga utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 24 september 2015	
2015/16:RFR3	FÖRSVARSKOTTET Om krisen eller kriget kommer – En uppföljning av informationsinsatser till allmänheten om den enskildes ansvar och beredskap Huvudrapport och Bilagor	
2015/16:RFR4	KULTURUTSKOTTET Är samverkan modellen? En uppföljning och utvärdering av kultursamverkansmodellen	
2015/16:RFR5	FINANSUTSKOTTET Öppna utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 12 november 2015	
2015/16:RFR6	FINANSUTSKOTTET Utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2010–2015	
2015/16:RFR7	FINANSUTSKOTTET Review of the Riksbank's Monetary Policy 2010-2015	
2015/16:RFR8	SKATTEUTSKOTTET Punktskatteshöjningar på alkohol- och tobaksprodukter – skatteeffekter och påverkan på den oregistrerade anskaffningen av dessa produkter	
2015/16:RFR9	CIVILUTSKOTTET Miljömärkning av produkter – En översikt över de miljömärkningar av produkter som finns i Sverige och i de övriga nordiska länderna	
2015/16:RFR10	KONSTITUTIONSUTSKOTTET OCH JUSTITIEUTSKOTTET Konstitutionsutskottets och justitieutskottets hearing om radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremism i den digitala miljön	
2015/16:RFR11	KULTURUTSKOTTET Kulturutskottets seminarium om kultursamverkansmodellen	
2015/16:RFR12	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken 23 februari 2016	
2015/16:RFR13	SOCIALUTSKOTTET Cancervården – utmaningar och möjligheter	
2015/16:RFR14	TRAFIKUTSKOTTET Kollektivtrafiklagen – en uppföljning	
2015/16:RFR15	CIVILUTSKOTTET Inventering av forskning inom civilutskottets beredningsområde 2016	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2015/16
2015/16:RFR16	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning inför proposition om forskning och innovation	
2015/16RFR17	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om förutsättningar för svensk film	
2015/16RFR18	UTBILDNINGSUTSKOTTET Digitaliseringen i skolan – dess påverkan på kvalitet, likvärdighet och resultat i utbildningen	
2015/16RFR19	UTBILDNINGSUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige	
2015/16RFR20	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om utvärderingen av penningpolitiken 2010-2015 12 maj 2015	
2015/16RFR21	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport 2016	
2015/16RFR22	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets öppna utfrågning om lärarbrist	
2015/16RFR23	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets seminarium om cancervården – utmaningar och möjligheter	
2015/16RFR24	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets öppna utfrågning om brist på utbildade inom naturvetenskap och teknik	
2015/16RFR25	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om piratkopiering och andra rättighetsintrång på den digitala marknaden	
2015/16RFR26	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om finansieringsmodeller för transportinfrastruktur	
2015/16RFR27	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om familjerätten är i takt med tiden	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2016/17
2016/17:RFR1	TRAFIKUTSKOTTET It-infrastrukturen – i dag och i framtiden	
2016/17:RFR2	CIVILUTSKOTTET Uppföljning av den nya fastighetsmäklarlagen	
2016/17:RFR3	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 27 september 2016	
2016/17:RFR4	UTBILDNINGSUTSKOTTET Forskarskolor för lärare och förskollärare – en uppföljning av fyra statliga satsningar	
2016/17:RFR5	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 15 november 2016	
2016/17:RFR6	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Socialförsäkringsutskottets offentliga utfrågning om Finsams fortsatta utveckling - nästa steg	
2016/17:RFR7	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Uppföljning av systemet med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket	
2016/17:RFR8	SKATTEUTSKOTTET OCH NÄRINGSUTSKOTTET Konkurrenskraften hos svenska multinationella företag i ljuset av nya regler inom internationell beskattning	
2016/17:RFR9	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om marknadsföring i sociala medier	
2016/17:RFR10	NÄRINGSUTSKOTTET Uppföljning av handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar 2010–2012	
2016/17:RFR11	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets seminarium om Skattereformen 25 år – dess historia och framtid	
2016/17:RFR12	KULTURUTSKOTTET Statens idrottspolitiska mål – en uppföljning med inriktning på barn och ungdomar	
2016/17:RFR13	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 14 mars 2017	
2016/17:RFR14	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets offentliga utfrågning om kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården	
2016/17:RFR15	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om framtidens public service	
2016/17:RFR16	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om ett ökat kollektivt resande för framtiden	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2016/17
2016/17:RFR17	CIVILUTSKOTTET Offentlig utfrågning Riktvärden för trafikbuller	
2016/17:RFR18	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om åtgärder för lägre sjukfrånvaro och om hanteringen av regionala skillnader i sjukförsäkringen	